

Rijksoverheid

Categorieplan Bedrijfskleding Rijk 2022 t/m 2024

Versie: 1.0

Datum: 21 januari 2022

Status: Definitief

Versiebeheer

Van het voorliggend categorieplan Bedrijfskleding Rijk zijn eerder volgende versies verschenen:

Nr.	Status	Datum	Behandeling	Toelichting
0.1	concept	3-11-2021		Herziene versie door team Categorie
0.2	concept	8-11-2021		Eerste collegiale toetsing verwerkt
0.3	concept	11-11-2021		Versie Klantenraad
0.4	concept	11-11-2021		Schaduwversie
0.5	concept	01-12-2021		Aanpassingen van klantenraad en gebruikers-overleg
0.6	concept	16-12-2021		Concept aanpassing 4.3.1. CDI/DI Defensie
0.7	concept	21-12-2021		Opmerking CDI verwerkt
0.8	concept	07-01-2022		Tekstuele aanpassingen en vormgeving
0.9	concept	17-01-2022		Opmerkingen Klantenraadleden verwerkt
1.0	definitief	21-01-2022		Opmerkingen DMO-raad verwerkt

Colofon

Ministerie van Defensie
Defensie Materieel Organisatie
Afdeling Algemene Inkoop en Verkoop

Auteur Team Categorie Bedrijfskleding Rijk
Contactpersoon Luitenant-Kolonel K.J. Eefting (Huidige Categoriemanager Bedrijfskleding Rijk)

Contactadres Categoriemanagement.Bedrijfskleding@mindef.nl

Definitieve versie
Opdrachtgever Ministerie van Defensie

Inhoud

Colofon	2
Managementsamenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Uitgangspunten en kenmerken	7
1.3 Categorie binnen het rijksinkoopstelsel	8
2 Beschrijving van de Categorie Bedrijfskleding Rijk	9
2.1 Terugblik	9
2.1.1 Successen	9
2.1.2 Uitdagingen	10
2.2 Afbakening en scope	10
2.2.1 Scope	10
2.2.2 Toelichting scope	10
2.3 Inkoopvolume	11
2.4 Markt	11
2.4.1 Textielindustrie	11
2.4.2 Textielketen	12
2.5 Afnemers en stakeholders	14
2.5.1 Afnemers	14
2.5.2 Stakeholders	15
2.6 Duurzaamheidsbeleid en politieke context	16
2.6.1 MVI-beleid Rijksoverheid	17
2.6.2 Overheidsbeleid Social Return	18
2.6.3 Overheidsbeleid Internationale Sociale Voorwaarden	18
2.6.4 Beleidsprogramma Circulair Textiel	19
2.7 Ontwikkelingen en trends die van invloed zijn op de Categorie	20
2.8 Relevante regels	20
3 Doelen, strategie, planning & implementatie	21
3.1 Visie, hoofddoelstelling, te realiseren impact	21
3.2 Efficiency, kwaliteit en besparingen	22
3.2.1 Kwalitatief	22
3.2.2 Kwantitatief	22
3.3. Doelstellingen en ambities	22
3.3.1 Korte termijn	23
3.3.2 Middellange termijn	23
3.3.3 Lange termijn	23
3.4 Inkoopstrategie	24
3.5 Planning en implementatie	24
4 Organisatie en governance	25
4.1 Taakverdeling de klanten en Categorie	25
4.2 Inrichting contract- en leveranciersmanagement	26
4.2.1 Uitgangspunten	26
4.2.2 Contractmanagement	27
4.2.3 Leveranciers(relatie)management	27

4.3	Governance structuur	28
	4.3.1 Governance Categorie	28
	4.3.2 Klantenraad	29
	4.3.3 Rijksdiensten	30
	4.3.4 Taken van de categoriemanager	30
4.4	Communicatie	31
4.5	Capaciteit en budget	31
4.6	Randvoorwaarden en risico's	31
Bijlage 1	Privacybescherming en Informatiebeveiliging	33
Bijlage 2	Aanbestedingskalender	35
Bijlage 3	Lijst met afkortingen	37
Bijlage 4	Overzicht eindnoten	38

Managementsamenvatting

Eenmaal per drie jaar dient ieder categorieplan van het Rijk op aanwijzing van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) te worden geactualiseerd. Het categorieplan 2021-2024 is een voortzetting van de categorieplannen Bedrijfskleding Rijk van 2015-2018 en 2018-2021.

Het categorieplan vormt het fundament voor de Categorie Bedrijfskleding Rijk. Hierin worden de belangrijkste doelstellingen, keuzes, plannen en acties gepresenteerd, zodat na de besluitvorming over het plan voldoende mandaat is om verder aan de slag te gaan. Het document geeft de markt inzicht in wat de rijksoverheid nastreeft en op welke wijze marktpartijen kunnen bijdragen aan de geformuleerde doelstellingen. In het streven naar maximale transparantie is dit categorieplan geschreven voor meerdere doelgroepen; zowel de interne stakeholders van de rijksoverheid als de marktpartijen.

De Categorie Bedrijfskleding Rijk, hierna aangeduid als 'de Categorie', onderschrijft het rijksbeleid en draagt bij aan de transitieagenda naar een circulaire economie in 2050. De Categorie zet zich vooral in voor duurzame consumptie en productie van kleding en textiel. Dat doet zij integer, met kennis van zaken en in maximale transparantie samen met de markt. De Categorie geeft onder meer invulling aan voornoemde visie door middel van (het stimuleren van) de naleving van de normen in het kader van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO-normen).

Naast de primaire afspraken over de levering van het juiste artikel, tegen de juiste prijs, in de juiste hoeveelheid en op de juiste plaats en tijd, dienen ook afspraken gemaakt en nagekomen te worden die bijdragen aan het behalen van de rijksdoelstellingen.

Naast de in dit categorieplan opgenomen korte, middellange en lange termijn doelstellingen, heeft de Categorie een aantal ambities al geruime tijd in haar werkwijze geïntegreerd. De Categorie is vooruitstrevend in haar aanbestedingen, doordat zij de belangrijkste Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)-thema's als eis opneemt bij nieuwe aanbestedingen die zij in de markt zet. Zo neemt de Categorie het minimumpercentage aan gerecyclede post-consumer content over uit het Beleidsprogramma Circulair Textiel in nieuwe aanbestedingen. Daarnaast stimuleert de Categorie de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de vorm van social return. Bovendien stimuleert zij innovatie bij nieuwe en lopende contracten door het expliciet uitvragen van bijvoorbeeld de innovatiewerkgroep en/of de innovatieparagraaf.

Bij de Categorie zijn in beginsel alle departementen aangesloten. Vanuit de voorbeeldrol als rijksoverheid wordt geprobeerd om door inspiratie en visie andere vraagpartijen, overheid en markt te laten volgen. Op die manier zal de overheid zich meer herkenbaar in de markt profileren, maar veel belangrijker er ontstaat een veel grotere impact plus incentive bij bedrijven om te investeren teneinde de doelstellingen van de rijksoverheid te realiseren.

De Categorie zet meer dan 25 uiteenlopende contracten uit in een diverse bedrijfskledingmarkt; dit vraagt maatwerk en expliciete kennis van de markt en ontwikkelingen. Voor iedere aanbesteding kiest de Categorie voor ambitieuze MVO-doelen die passen binnen dat deel van het portfolio wat in de markt wordt gezet.

De textiel- en kledingindustrie is wereldwijd een van de meest milieubelastende sectoren. Naast de milieubelastende aspecten van de mondiale kledingindustrie is er tevens sprake van zeer slechte arbeidsomstandigheden. De overkoepelende doelstellingen om hier verandering in te brengen zijn voor de Categorie richtinggevend.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de betekenis en functie van het categoriemanagement in het algemeen en de positie van de Categorie binnen het rijksinkoopstelsel. Vervolgens bevat hoofdstuk 2 een terugblik op de successen die de Categorie in de periode van 2018 tot heden heeft geboekt. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een overzicht van een aantal aspecten dat nog een uitdaging blijkt te vormen.

Bovendien wordt ingegaan op de scope, het inkoopvolume, de markt, afnemers, stakeholders, de rijksdoelstellingen en de ontwikkelingen in de keten. Vervolgens staat in hoofdstuk 3 centraal wat de belangrijkste visie en doelstellingen van de Categorie zijn, waarbij een onderverdeling in doelstellingen voor de korte, middellange als lange termijn is gemaakt. Hoofdstuk 4 van dit categorieplan gaat onder meer in op de governance- en organisatiestructuur van de Categorie, alsmede op de verhouding tussen de Categorie, haar Klantenraad en de rijksdiensten. Tot slot: de aanbestedingskalender is als bijlage bij dit categorieplan opgenomen.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Een categorie wordt binnen het rijksinkoopstelsel gedefinieerd als: het geheel van onderling logisch samenhangende goederen en/of diensten, dat zich leent om als geheel te worden gemanaged en als zodanig (formeel) is benoemd. Categoriemanagement binnen de rijksoverheid kan het beste worden gedefinieerd als een werkwijze op inkoopgebied die leidt tot een rijksbrede strategie voor het inkopen van een goed of dienst. Het gaat hierbij niet alleen om het feitelijk inkopen, maar om de gehele levenscyclus van het product of de dienst: van behoefteformulering aan het begin tot contractbeheer, afstoting en evaluatie aan het einde. Kortom: niet ieder voor zich, maar slim samenwerken. Waar de rijksoverheid nu soms een collectief geheugen en marktkennis ontbeert, moet categoriemanagement de ministeries helpen bij het maken van verstandige keuzes op dit gebied.

Categoriemanagement biedt een basis om vanuit één rijksbreed perspectief te werken, waarbij inkopen vanuit een categorie verder gaat dan alleen het bundelen van inkoop en het reduceren van kosten; categoriemanagement draagt bij aan een kleinere en flexibele overheid en leidt ertoe dat algemene (inkoop)doelstellingen eenvoudiger en op eenzelfde wijze gerealiseerd kunnen worden voor een categorie. Bovendien biedt het bundelen van kennis – en daarmee verdere bevordering van deskundigheid op één categorie – voordelen voor zowel de vraagzijde van de markt als voor de aanbodzijde en de op het terrein van de categorie opererende belangenorganisaties.

1.2 Uitgangspunten en kenmerken

Bij de uitvoering van het categoriemanagement gelden in hoofdlijnen de volgende uitgangspunten:

1. Categoriemanagement heeft een rijksbreed en strategisch bereik.
2. Sturing en verantwoording vindt plaats op bestuurlijk niveau van het Rijk.
3. Categoriemanagement wordt toegepast voor die goederen en diensten waaraan in beginsel meerdere rijksdiensten regelmatig behoefte hebben.
4. Categoriemanagement wordt toegepast om de rijksdiensten goederen en diensten in de juiste kwaliteit, tegen een redelijke prijs tijdig ter beschikking te stellen.
5. Categoriemanagement staat meerdere Europese aanbestedingen/contracten niet in de weg.
6. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van digitaal bestellen en factureren.
7. Categoriemanagement levert een rijksbreed inzicht in de inkoopuitgaven.

1.3 Categorie binnen het rijksinkoopstelsel

Categoriemanagement is een essentieel onderdeel van het rijksinkoopstelsel. De Chief Procurement Officer Rijk (CPO Rijk) is stelselverantwoordelijk voor de inkopen door de rijksoverheid en het categoriemanagement. Binnen het Departement van Defensie is de Coördinerend Directeur Inkoop (CDI) het eerste aanspreekpunt voor de Categorie. De CDI is lid van de Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden (ICIA). In de ICIA zijn alle ministeries vertegenwoordigd en bepaalt het beleid op het domein van inkopen en aanbesteden. De ICIA handelt naar het rijksbrede belang en draagt bij aan de doorontwikkeling en optimale werking van het rijksinkoopstelsel. Zij adviseert en bereidt besluitvorming voor, van de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst (ICBR).

De rijks strategie voor duurzaam, sociaal en innovatief inkopen “Inkopen met impact” geeft richting aan dit categorieplan. Dit plan is het fundament van de Categorie en geeft op onderbouwde wijze de doelstellingen, keuzes, plannen, concrete acties en benodigde mensen en middelen weer. Het onderliggende categorieplan bouwt voort op het categorieplan 2018-2021. Na besluitvorming en goedkeuring door opdrachtgevers, budgethouders en aangesloten rijksdiensten heeft de categoriemanager volledig mandaat om uitvoering te geven aan dit plan.

2 Beschrijving van de Categorie Bedrijfskleding Rijk

2.1 Terugblik

Dit categorieplan betreft een actualisering van het voorgaande categorieplan uit mei 2018. Hoofdstuk 3 van het voorgaande plan kent een aantal korte, middellange en lange termijn doelstellingen. Anno 2021 zijn de korte en middellange termijn doelstellingen behaald.

2.1.1 Successen

De Categorie heeft aan diverse onderzoeken en innovaties meegewerkt. Een aantal van deze onderzoeken is door de Categorie geïnitieerd en door het Rijk (mede-) gefinancierd. Het betreft:

- Onderzoek RECAN II, in samenwerking met Saxion Hogeschool en het MKB is gezocht naar een objectief meetsysteem voor het aantonen van gerecyclede content in het eindproduct. Uit RECAN II is naar voren gekomen dat gerecyclede katoen aantoonbaar is middels een drietal door ieder laboratorium uit te voeren onderzoeken;
- Onderzoek Dialogo, in samenwerking met Wageningen Universiteit, naar het niet-destructief verwijderen van overheidslogo's. De conclusies uit dit onderzoek zijn:
 - Geen of een kleiner logo levert de grootste winst op. Dit is tot op heden niet mogelijk vanwege belastingwetgeving;
 - Iedere aanbieder heeft zijn eigen proces, waardoor er dieper in de keten onvoldoende transparantie is;
 - Verwijderen van logo's kan niet zonder schade. Het heeft de voorkeur om alternatieve, verwijderbare lijm te gebruiken;
 - Oplettendheid bij nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van logogebruik.
- Start van het SIGNwear onderzoek in samenwerking met Saxion Hogeschool en MIND. Het doel van dit onderzoek is om protocollen en randvoorwaarden te ontwikkelen voor Design for Recycling in materiaalkeuze, ontwerp en traceerbaarheid voor ontwikkeling van circulaire en duurzame werkkleding;
- Pilot om afgedankt textiel, dat niet op hetzelfde niveau hergebruikt kan worden, in te zetten als grondstof voor recyclebare composieten van gebruikt textiel en gebruikt plastic;
- Bijdrage geleverd aan de Norm NTA 8195: juni 2020 Circulair Textiel. Deze norm zorgt voor meer duidelijkheid en eenheid in de communicatie over circulair textiel en de inputbronnen;
- Bijdrage geleverd aan het opstellen en actualiseren van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)-criteria voor de productgroep van bedrijfskleding op de site www.mvicriteria.nl onderdeel van PIANOo, het, Expertisecentrum Aanbesteden van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
- Op passende wijze toepassen van ISV (internationale sociale voorwaarden) in aanbestedingen;
- Bijdrage leveren aan activiteiten van: het netwerk textiel van MVO Nederland, de buyer group BOA-kleding, gemeenten en overige overheidsdiensten;
- Ondersteuning van het Landelijk Consortium Hulpmiddelen in de periode maart tot en met juni 2020 door de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM). Dit is gedaan door kennis en kunde beschikbaar te stellen en gebruik te maken van het bestaande netwerk van leveranciers;
- Aansluiting van nieuwe rijksdiensten aan het retourstroomcontract. In 2020 zijn, ondanks de COVID periode, 1021 palletboxen ontvangen van Politie, IFV en overige rijksdiensten tegenover 686 in 2019. Een toename van bijna 50%;
- Het uitbesteden van de retourwerkzaamheden aan een sociale werkvoorziening (Biga Groep B.V.) leidt er inmiddels toe dat ruim 80 personen met een afstand tot de arbeidsmarkt hierop kunnen worden ingezet;
- Om de logistieke flow en verwerkingsomvang van de sociale werkvoorziening te vergroten is door tussenkomst van de Categorie een bagagescanner beschikbaar gesteld. Deze scan wordt gebruikt om kleding te onderzoeken op achtergebleven voorwerpen;
- Van de gesorteerde retourstroom werd in 2020 ongeveer 25% na reiniging en herstel opnieuw in de voorraad van het KPU-bedrijf van Defensie opgenomen. Van de overige gesorteerde retourstroom wordt het grootste deel als geheel kledingstuk of grondstof verkocht via Domeinen Roerende Zaken.

Een klein deel wordt nog vernietigd (hieronder tevens opgenomen als uitdaging).

2.1.2 Uitdagingen

- De Categorie is nog op zoek naar financiering van een aantal onderzoeken. Zo moet er onder andere nog financiering gevonden worden voor de volgende fase van het RECAN II-onderzoek en een TNO-onderzoek naar het recycling van hoogwaardige materialen (aramide en HDPE) die gebruikt worden in steek- en kogelwerende vesten, vlieger- en brandweerkleding;
- Rijksdiensten meenemen in het proces van de retourstroom om meer kleding uit de retourstroom te redden teneinde de levensduur te verlengen (reduce en reuse);
- Na inkoop van kleding met gerecyclede content in een raamcontract, is het nog een uitdaging om deze artikelen ook werkelijk in de kledingpakketten van de rijksdiensten te krijgen vanwege verandering in bijvoorbeeld uniformiteit;
- Een klein deel van de retourstroom wordt nog vernietigd, hiervoor wordt gezocht naar betere oplossingen.

2.2 Afbakening en scope

2.2.1 Scope

De rijksdiensten, verenigd in de Gebruikersgroep, en deelnemers in de Klantenraad Categorie Bedrijfskleding Rijk, stellen in overleg de afbakening vast van de producten, diensten- en marktsegmenten.

In scope	<ol style="list-style-type: none">1. Werk- en representatieve kleding, uniformen, schoeisel en accessoires2. Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)3. Medische kleding4. Bewassing en (chemische) reiniging5. Verwerking retourgoederen6. Hergebruik en sortering grondstoffen7. Sportkleding en –schoeisel8. Laboratoriumkleding9. Handdoeken10. Overige
Out of scope	<p>Kleding en Persoonsgebonden uitrusting specifiek ter uitvoering van operationele taken</p> <ul style="list-style-type: none">• Specifieke operationele kleding en uitrusting, zoals bijvoorbeeld gevechtsskleding, ballistische vesten, helmen, motorkleding en bijbehorende uitrustingsstukken

Alle mutaties uit het voorgaande categorieplan zijn in dit overzicht meegenomen

2.2.2 Toelichting scope

De gekozen segmentering is gebaseerd op de lopende contracten en is marktconform.

Toelichting in scope:

- Persoonlijke beschermingsmiddelen (punt 2) conform verordening 2016/425 (EU);
- Er wordt altijd gekeken of andere aanbestedende diensten in opdracht van de Categorie de behoeftstellingen beter op de markt kunnen zetten. Zo is samengewerkt met het Universitair Medisch Centrum Utrecht met betrekking tot medische kleding (punt 3).
- Rijksbreed is een retourstroom kleding en persoonsgebonden uitrustingen ingericht (punt 5). Ondanks het feit dat de Nationale Politie en de brandweerkorpsen niet behoren tot de rijksoverheid en als zodanig buiten de scope van categoriemanagement vallen, zijn deze partijen bereid gevonden aan te sluiten bij de aanbesteding van de retourstroom. Op die manier konden zij gebruik maken van bestaande kennis en ervaring en kon daardoor samen een grotere impact worden bewerkstelligd; voor alle deelnemende partijen (ca. 165.000 kledingdragers) een win-win situatie.

Toelichting out of scope:

Behoeften aan kleding specifiek ter uitvoering van operationele taken. De inkoop hiervan wordt binnen Defensie uitgevoerd door het Kleding en Persoonsgebonden Uitrustingen Bedrijf (KPU-Bedrijf).

2.3 Inkoopvolume

De rijksoverheid kocht door tussenkomst van de Categorie in 2018 voor € 25 miljoen aan bedrijfskleding. De overheidsbestedingen in 2018 bedroegen in totaal € 11,2 miljard. In de periode 2018 - 2020 zijn de overheidsuitgaven gestegen naar € 13,5 miljard; een stijging van ruim 20%.

1.	Werk- en representatieve kleding, uniformen, schoeisel en accessoires	€ 8,7 mln
2.	Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)	€ 9,2 mln
3.	Medische kleding	€ 1,5 mln
4.	Bewassing en (chemische) reiniging	€ 1,9 mln
5.	Verwerking retourgoederen	€ 460 K
6.	Recycling en sortering grondstoffen	opbrengst
7.	Sportkleding en -schoeisel	€ 3 mln
8.	Laboratoriumkleding	€ 350 K
9.	Handdoeken	€ 500 K
10.	Overige	€ 2,2 mln
	Totaal ca.	€ 27,81 mln

Gemiddeld inkoopvolume per segment per jaar

Het is de ambitie van de Categorie om gedurende de looptijd van dit plan, samen met de gebruikers, verbeterstappen te zetten zodat een betrouwbare uitgavenanalyse kan worden gepresenteerd.

2.4 Markt

2.4.1 Textielindustrie

2.4.1.1 Mondiaal

De textiel- en kledingindustrie is traditioneel vooral ambachtelijk en lokaal georganiseerd. Door de industriële revolutie eind 18e en begin 19e eeuw kan kleding machinaal geproduceerd worden. Hierdoor kan het sneller gemaakt worden en wordt het ook steeds goedkoper. In de jaren '30 lukte het voor het eerst om synthetische vezels te maken, van een bepaald type polyamide dat later de naam nylon kreeg. In de jaren erna volgden polyester en elasthaan.

Sinds de Tweede Wereldoorlog is, dankzij de toenemende welvaart, kleding ook beter bereikbaar geworden voor de groeiende middenklasse. Kleding is niet langer een luxegoed. In de tweede helft van de 20^e eeuw werd de productie in hoog tempo verplaatst naar delen van de wereld waar onder andere gebruik gemaakt wordt van "lage arbeidskosten en flexibele arbeiders, stimuleringsregelingen voor buitenlandse bedrijven door overheden van rivaliserende productielanden en de snelheid en lage kosten van nieuwe communicatietechnologie".

Vanaf de 21e eeuw nemen de opkomst van het internet en verdere digitalisering een vlucht. Dit leidt ertoe dat vele businessmodellen worden omgevormd naar digitale en op (big) data gebaseerde businessmodellen. De keten kent een relatief korte doorlooptijd waardoor snel op trends kan worden ingespeeld. Dit businessmodel wordt door veel bedrijven ingevoerd en dit is bekend komen te staan als *fast fashion*. De omloopsnelheid, samen met de opkomst van internet, zorgt ervoor dat veel fashionbedrijven en -platforms ook online een winkel openen. Het marktaandeel in de top van de keten wordt steeds meer verdeeld tussen een beperkt aantal grootwinkelbedrijven terwijl er onderin de productieketen een enorme groei plaatsvindt van bedrijven en landen die aan deze bedrijven willen en kunnen leveren. Tegenwoordig wordt kleding in uiteenlopende (ontwikkelings-) landen over de hele wereld gemaakt, waarbij de top vier (China, Turkije, Bangladesh en India) samen goed is voor bijna 75% van de totale productie.

Kleding krijgt steeds meer een negatieve impact. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat noemt met name de *fast fashion* als oorzaak hiervan. “Kleding is steeds meer een wegwerpartikel geworden. De hoeveelheid en omloopsnelheid van geproduceerd textiel neemt toe, terwijl de kwaliteit en de gebruiksduur en -intensiteit afneemt. Dit fenomeen zorgt voor een grote negatieve milieu-impact en leidt tot een hogere druk op zowel het verdienmodel van retailers als op de verwerking van afgedankte kleding”.

Naast de milieubelastende aspecten van de mondiale kledingindustrie, is er tevens sprake van zeer slechte arbeidsomstandigheden. “Tientallen miljoenen arbeiders die onze kleding maken krijgen daarvoor geen leefbaar loon betaald. Het minimumloon in landen als Bangladesh, Cambodja, Ethiopië, Indonesië en Myanmar, maar ook in Turkije of Roemenië is bij lange na niet genoeg om basisbehoeften als voeding, kleding, huisvesting, onderwijs of medische zorg te kunnen betalen.”

Opgemerkt wordt dat het inzicht in de productieketen van bedrijfskleding aanzienlijk beter is dan die van de reguliere confectie en *fast fashion*.

2.4.1.2 Europees

De Europese textiel- en kledingindustrie is een veelomvattende en heterogene sector die een groot aantal activiteiten bestrijkt. Deze activiteiten variëren van de productie van producten voor interieur en akoestiek, beddengoed, hightech en prestatiegericht textiel voor (sport)kleding, geo-textiel dat gebruikt wordt bij water- en wegebouwkundige toepassingen, maar ook industriële toepassingen zoals filters en kabels. Deze sector is een belangrijk onderdeel van de Europese industrie en speelt in talrijke regio's van de EU een cruciale rol in de economie en het maatschappelijk welzijn. In 2018 waren 1,66 miljoen mensen werkzaam in de Europese textielindustrie, wat ongeveer 2% van de waarde toevoeging in de Europese productiesector en 5% van de Europese werkgelegenheid uitmaakt. De EU is, met een gecombineerde waarde van 125 biljoen dollar, de tweede grootste importeur van textiel na de VS. Te verdubbelen als ook de handel binnen de Europese grenzen wordt meegerekend.

2.4.1.3 Nationaal

Nederland kent een lange historie van textielproductie. Zowel in Twente als in Noord-Brabant zijn nog vele herinneringen uit de tijd van een florerende textielindustrie te vinden. In de jaren '50 van de 20^e eeuw droeg de textielindustrie nog ongeveer 20% bij aan de binnenlandse industriële toegevoegde waarde (bron Wikipedia). Door het verplaatsen van productie naar lagelonenlanden is vanaf de jaren '70 de productie steeds meer uit Nederland weggetrokken. Onder invloed van een hernieuwde interesse in het oude ambacht en een verlangen naar *slow fashion* ontstaan steeds meer initiatieven om textiel- en kledingproductie terug te brengen in Nederland. Een voorbeeld hiervan is Enschede Textielstad (<https://enschedetextielstad.nl/>), een duurzaam initiatief waarbij kennis, vakmanschap en innovatie worden gebundeld om op een duurzame manier lokaal textiel te produceren (bron Enschede textielstad).

2.4.2 Textielketen

De textielketen begint bij de grondstoffen (vezels). Dit kunnen natuurlijke (plantaardige of dierlijke) of kunstmatige (synthetische) grondstoffen zijn. De voornaamste plantaardige grondstof is katoen. Volgens schattingen van het International Cotton Advisory Committee (ICAC) zijn zo'n 20 miljoen boeren volledig afhankelijk van de katoenteelt. Daarnaast combineren 30 miljoen boeren de katoenteelt met het verbouwen van andere producten. De grootste katoen verbouwende landen zijn China (24%), de Verenigde Staten (19%), India (16%), Pakistan (10%), Brazilië (5%) en Oezbekistan (4%). Ook in veel Afrikaanse landen wordt katoen geteeld, voornamelijk in West-Afrika. Naast katoen is linnen een veelgebruikte natuurlijke grondstof. Linnen komt van de vezels van de vlasplant en wordt in Azië en Europa geproduceerd. Hennep, brandnetels en bamboe worden inmiddels ook gebruikt als grondstof voor kleding. Andere natuurlijke grondstoffen zijn ramie, manilla, sisal en kokos.

De belangrijkste dierlijke grondstof voor textiel is wol, gevolgd door zijde, bont, angora, camel en andere haarsoorten. Bont is een grondstof voor kleding die nog in Nederland wordt geproduceerd, door het fokken van bijna 6 miljoen nertsen per jaar. Vanaf 1 januari 2024 is het verboden om nog nertsen te fokken voor bont. Wat betreft de toepassing van kunstmatige (of synthetische) stoffen is polyester de meest gebruikte vezel. Polyester wordt vervaardigd uit aardolie. Andere synthetische vezels zijn bijvoorbeeld nylon en elastomeer. Ook worden in toenemende mate half synthetische vezels, zoals viscose gebruikt.

Deze vezels wordt steeds vaker toegepast als een alternatief voor katoen. De textielketen wordt gekenmerkt door een veelheid aan productieprocessen die samen van de vezel een textielproduct maken. Het Rapport 'Milieu informatie textiel' van CE Delft (www.ce.nl) geeft hier een weergave van. Vanwege hun elkaar versterkende eigenschappen zoals rekbaarheid, stevigheid, kreukvastheid, gladheid en slijtvastheid, worden de verschillende plantaardige, dierlijke en kunstmatige vezels en garens vaak gemengd toegepast. De combinatie katoen-polyester komt zeer veel voor, vooral in bedrijfskleding. Katoen biedt comfort en laat het doek ademen; polyester biedt stevigheid en droogt sneller (neemt geen vocht op). De toevoeging van elastaan maakt het doek rekbaarder.

2.4.2.1 Verbruik

Retail Insiders heeft berekend dat in de afgelopen jaren de hoeveelheid textiel in Nederland is toegenomen. In 2019 was het totale gewicht van het huishoudelijk textiel in omloop in Nederland 5438 kiloton, dat is 10% meer dan in 2015. Op basis van cijfers van (2008-2018) over import en export van kledingstukken kan gesteld worden dat jaarlijks circa 1 miljard kledingstukken en accessoires worden afgezet op de Nederlandse markt. Exclusief accessoires kan gesteld worden dat circa 900 miljoen kledingstukken jaarlijks worden afgezet op de Nederlandse markt. Per inwoner varieert dit tussen de 45 en 55 kledingstukken per jaar. De omzet in het 'Mode' (Fashion) segment bedraagt € 5,7 miljard in 2020. Dit is ten gevolge van de COVID-19 pandemie 16% lager dan in 2019. Nederland importeert jaarlijks naar schatting tussen € 10 en 13 miljard aan kleding en textiel.

2.4.2.2 Impact

De kleding- en textielsector heeft zich ontwikkeld tot een sector met een grote negatieve impact op het milieu. Voor de productie van katoen worden veel land, water en chemicaliën gebruikt. Circa 2,5% van het landoppervlak op aarde wordt gebruikt voor de teelt van katoen waarop 22,5% van het totale gebruik van insecticide en 10% van de pesticiden terecht komt. Voor de productie van polyester is aardolie nodig en bij de productie van viscose worden veel chemicaliën gebruikt. Ongeveer 4 tot 6% van de Europese ecologische voetafdruk wordt veroorzaakt door de consumptie van textiel. 85% van de hiervoor gebruikte primaire grondstoffen, 92% van het verbruikte water, 93% van het landverbruik en 76% van de CO₂-emissies vinden elders in de wereld plaats.

Geschat wordt verder dat de textielindustrie verantwoordelijk is voor 10% van alle CO₂-uitstoot ter wereld. Dat is meer dan de uitstoot van de internationale luchtvaart en zeescheepvaart samen.

Volgens het Europees Milieuagentschap veroorzaakte de aankoop van textiel in de EU in 2017 een CO₂-uitstoot van ongeveer 654 kg per persoon".

Uit diverse studies komt naar voren dat microplasticvezels, die ontstaan tijdens het wassen van kleding, als een van de grootste bronnen van microplastics in het oppervlaktewater gezien kunnen worden.

In Nederland komt dit neer op zo'n 110 ton aan microplasticvezels naar oppervlaktewater per jaar. Met de verwachte groei van synthetisch textiel, zal deze emissie de komende jaren alleen nog maar toenemen.

2.5 Afnemers en stakeholders

2.5.1 Afnemers

De Categorie faciliteert momenteel de volgende klanten:

Organisatie	Aantal dragers van bedrijfskleding in 2021
Ministerie van Defensie	63.000
Concerndienstverleners	
Facilitair Management Haaglanden (FMH)	300
Belastingdienst (BD) (excl. Douane)	1.100
Rijkswaterstaat (RWS)	1.500
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)	11.050
Kustwacht	100
Rijksinspecties	
Douane	3.700
Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW)	1.000
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	900
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	1.500
Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)	75
Shared service organisaties	
Rijksbeveiligingsorganisatie (RBO)	400
Interdepartementale post- en koeriersdienst (IPKD)	150
Rijksschoonmaakorganisatie (RSO)	1.400
SSC-ICT	100
Instituten	
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)	570
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)	1.900
Overig	
Rijksvastgoedbedrijf (RVB)	400
Raad van de Rechtspraak	600
Openbaar Ministerie (OM)	2.600
Binnenwerk	350
VTE Totaal	92.695

Deelnemende klanten met een indicatie van het aantal bedrijfskledingdraggers.

Deelnemende rijksdiensten stellen eisen aan hun bedrijfskleding op het gebied van:

- Functionaliteit:
 - Bescherming;
 - Draagcomfort en maatvoering;
 - Veiligheid en bescherming tegen extra risico's.
- Representativiteit:
 - Herkenbaarheid;
 - Uniformiteit;
 - Uitstraling.
- Duurzaamheid:
 - Gebruiksduur en slijt- en vormvastheid;
 - Levensduur verlengend;
 - MVO-meerwaarde in de gehele keten;
 - Design voor Recycling.

In beginsel geldt dat medewerkers in overheidsdienst hun bedrijfskleding (in scope) inclusief Persoonsgebonden Uitrusting (Defensie):

- door of namens de dienstleiding verstrekt krijgen;
- in bruikleen en niet in eigendom ontvangen;
- verplicht zijn te dragen of te gebruiken tijdens de uitoefening van hun functie;
- niet buiten diensttijd mogen dragen of gebruiken;
- inleveren bij uitdiensttreding.

Met een aantal overheidspartijen, dat formeel niet tot de rijksdiensten behoort, heeft de Categorie separate afspraken gemaakt. Momenteel betreft dit vooral afspraken ten aanzien van het retourproces van kleding. Incidenteel en in overleg is het ook mogelijk dat de Categorie bedrijfskleding inkoopt voor de Hogere Colleges van Staat.

2.5.2 Stakeholders

De stakeholders op het gebied van bedrijfskleding zijn in te delen in enkele groepen, te weten: de overheid, brancheorganisaties, netwerkorganisaties en keteninitiatieven. Deze worden in de volgende paragrafen toegelicht.

2.5.2.1 Stakeholders binnen de overheid

Binnen de overheid zijn de volgende groepen stakeholders te onderscheiden:

- Directie, portfoliomanagement en stuurgroepen binnen het Rijk. Met als doel om de visie op de Categorie uit te dragen en draagvlak te creëren voor beslissingen over de (door)ontwikkeling of uitvoering van (delen van) het categorieplan;
- Uitvoerende participanten/ketenactoren om af te stemmen over hun behoeftes of standpunten of over realisatie van (delen van) het categorieplan;
- Inkopers, juristen en accountants om zaken af te stemmen over aanbestedingen en categoriecontracten;
- Bewindslieden diverse departementen. Bewindslieden kunnen (inter-)nationaal aangesproken worden over wat zij zelf doen bij het nastreven van (inter-)nationaal gemaakte afspraken over diverse doelstellingen. Om die reden fungeert de Categorie als uithangbord/boegbeeld namens het kabinet op diverse gebieden, zoals duurzaamheid, ISV, recycling etc.

2.5.2.2 Brancheorganisaties

- INRETAIL is de brancheorganisatie voor ondernemers in de woon-, mode-, schoenen-, en sportbranche. Inretail vertegenwoordigt 13.000 winkels in non-food retail. (www.inretail.nl);
- MODINT is de ondernemersorganisatie van fabrikanten, importeurs, agenten en groothandelaren van kleding, modeaccessoires, tapijt en (interieur-)textiel. Bij MODINT zijn ongeveer 400 leden aangesloten (www.modint.nl);
- Nederlandse Vereniging van textielagenten en importeurs (NVKT) is de ondernemersorganisatie voor agenten en importeurs werkzaam in de kleding- en textielbranche. NVKT telt momenteel 70 leden (www.nvkt.nl);
- De Vereniging Herwinning Textiel (VHT) is de brancheorganisatie voor de textielherwinningindustrie, de branche die zich bezighoudt met het inzamelen, sorteren, verwerken en verhandelen van herbruikbaar textiel (www.textielrecycling.nl);
- De Federatie Textielbeheer Nederland (FTN) is de brancheorganisatie voor (industriële) wasserijen en linnenverhuurders (<https://www.brancheorganisatieftn.nl/>).

2.5.2.3 Netwerkorganisatie

MVO Nederland (www.mvonderland.nl). MVO Nederland is het grootste bedrijvennetwerk voor maatschappelijk verantwoord ondernemen in Europa. Bedrijven en organisaties, die zijn aangesloten, werken samen aan het toekomstbestendig maken van hun bedrijf en sector.

2.5.2.4 Keteninitiatieven

Binnen de kleding en textielbranche lopen verschillende initiatieven om misstanden in de keten alsmede de milieu-impact te verbeteren. Een aantal van deze initiatieven is hier opgesomd.

Sociaal:

- Het Business Social Compliance Initiative (BSCI) is gebaseerd op een gemeenschappelijke gedragscode met diverse basisprincipes (zoals leefbaar loon, verbod op discriminatie, fatsoenlijke werkuren) en helpt bedrijven bij het verduurzamen van hun (wereldwijde) activiteiten (<https://www.amfori.org/content/amfori-bsci>);
- Fair Wear Foundation (FWF) zet zich in voor goede arbeidsomstandigheden in de kledingindustrie, in landen waar kleding wordt geproduceerd voor de Nederlandse en de Europese markt (www.fairwear.org);
- Het Convenant Duurzame Kleding en Textiel is door een brede coalitie van bedrijven en andere organisaties ondertekend. Samen gaan ze aan de slag om misstanden zoals uitbuiting, dierenleed en milieuschade te voorkomen. (<https://www.imvoconvenanten.nl/nl/kleding-en-textiel>);
- De Schone Kleren Campagne is onderdeel van de Clean Clothes Campaign en strijdt voor het verbeteren van arbeidsomstandigheden en de positie van arbeidsters in de wereldwijde kleding-industrie (www.schonekleren.nl);
- Het Social and Labour Convergence Program is een multi-stakeholderinitiatief dat door het delen van data over arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen onnodige audits helpt verminderen (<https://slconvergence.org/>);
- ILO Better Work is een programma van de ILO dat zich richt op het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketens van kledingmerken die aangesloten zijn bij Better Work. (<https://betterwork.org/>).

Milieu-impact:

- De Dutch Circular Textile Valley (DCTV) is een krachtenbundeling van expertorganisaties Modint, Circle Economy, Fashion for Good, MVO Nederland, het Groene Brein en ABN Amro om de transitie naar circulair textiel en circulaire mode in Nederland te verbinden, vernieuwen en versnellen (<https://www.dutchcirculartextile.org>);
- Stichting TexPlus is een samenwerkingsverband tussen 6 Overijsselse koplopers op het gebied van circulair textiel. Van inzameling tot verwerking en het vervaardigen van eindproducten - de gehele keten is vertegenwoordigd in de stichting (www.texplus.nl);
- Transitieteam consumptiegoederen heeft, met als doel een circulaire economie in 2050 een transitie-agenda opgesteld voor circulaire consumptiegoederen (<https://circulaireconsumptiegoederen.nl/>);
- In de Denim Deal hebben diverse partijen uit de denimketen de krachten gebundeld om meer post-consumer gerecycled katoen in hun producten te gebruiken (<https://www.greendeals.nl/green-deals/green-deal-circulaire-denim>);
- CircleTex wil samen met alle spelers in de keten van bedrijfskleding een systeem opzetten om het textiel dat aan het einde van hun levenscyclus in deze sectoren wordt ingezameld te repareren, hergebruiken of recycleren (<https://vlaanderen-circulair.be/en/cases/detail/circltex>);
- Ellen MacArthur foundation is een internationaal initiatief om een circulaire mode industrie te realiseren (<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/our-work/activities/make-fashion-circular>).

2.6 Duurzaamheidsbeleid en politieke context

Op basis van het Nationaal Klimaatakkoord 2019, gebaseerd op het Klimaatakkoord van Parijs, heeft de rijksoverheid vastgelegd om met het eigen handelen een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van Nederland. Dit wil zij doen door de toepassing van duurzame oplossingen in de eigen bedrijfsvoering en eigen inkoopbeleid. Daarnaast door andere overheden te ondersteunen en te stimuleren om hetzelfde te doen. Om dit alles geen vrijblijvende toezegging te laten zijn, heeft het Rijk zijn doelen voor de eigen organisatie vastgelegd in het Klimaatakkoord, de Kabinetsreactie Circulaire Economie, de Inkoopstrategie en de Banenafpraak.

Overkoepelend zijn de doelstellingen als volgt (<https://www.denkdoeduurzaam.nl/doelen>):

1. Klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030 (thema's klimaat, energie, mobiliteit);
2. 50% minder primair grondstoffengebruik realiseren in 2030 en volledig circulair zijn in 2050 (thema circulair);
3. [Arbeidsparticipatie](#) stimuleren, onder meer door het creëren van 5000 participatiebanen (thema social return);
4. [Internationale productieketens verduurzamen](#) door middel van het voorkomen of aanpakken van misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu (thema internationale sociale voorwaarden);
5. Innovaties stimuleren onder meer door op te treden als launching customer (thema innovatie).

2.6.1 MVI-beleid Rijksoverheid

Het Rijk moet standaard duurzaam, sociaal en innovatief inkopen. In de rijksinkoopstrategie 'Inkopen met Impact' wordt benadrukt dat inkopen een krachtig instrument is om de duurzame ambities van het kabinet waar te maken. De ambitie in deze strategie is om via inkoop oplossingen te bieden die goed zijn voor mens, milieu en economie (people, planet, prosperity) in Nederland en via de productieketens ook in andere delen van de wereld. Daarmee geeft de rijksoverheid invulling aan de opdracht van het kabinet uit het regeerakkoord: "de inkoopkracht van de overheid gebruiken voor het versnellen van duurzame transities, de inzet van kwetsbare groepen en het stimuleren van innovatie".

Inspanningsdoelen

De inspanningsdoelen van de rijksoverheid zijn (<https://www.denkdoeduurzaam.nl/doelen>):

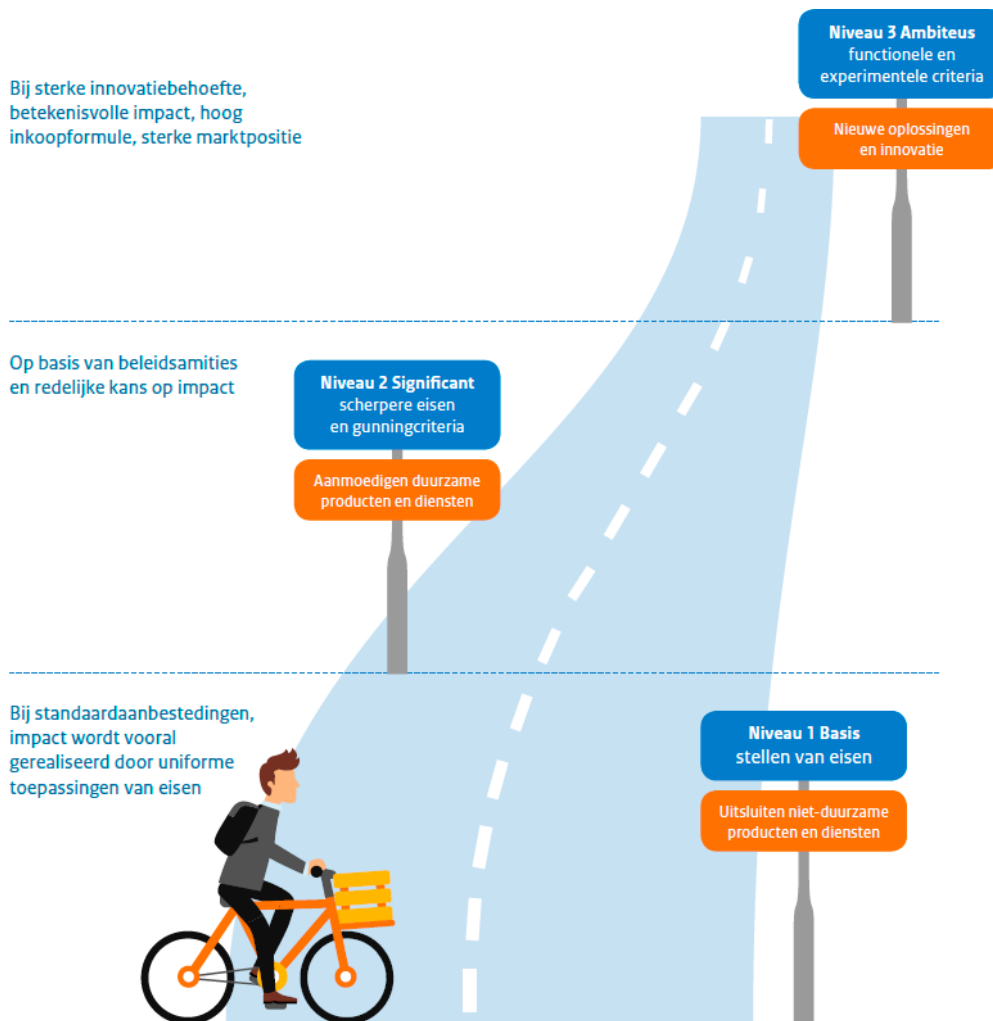
1. Het toepassen van maatschappelijk verantwoord inkoopcriteria bij alle aanbestedingen in 45 relevante productgroepen (zie ook de productgroepen op www.mvicriteria.nl).
2. Het toepassen van eisen of gunningscriteria op significant of ambitieus niveau bij 50% van deze aanbestedingen, vanaf 2020.
3. Bij alle aanbestedingen die via het categoriemanagement lopen, wordt de gunning naast prijs en kwaliteit ook minimaal voor 50% op maatschappelijke impact gebaseerd.
4. Het toepassen van social return bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom van tenminste € 250.000 (exclusief btw) en een looptijd van ten minste zes maanden.
5. Het toepassen van Internationale Sociale Voorwaarden bij aanbestedingen boven de Europese drempels in risicovolle categorieën.

Ambitieniveaus

Op basis van bovenstaande doelen dient voor ieder inspanningsdoel een bepaald ambitieniveau uitgesproken te worden:

1. Met niveau 1 'basis' kunnen opdrachtgever en inkoper door eisen te stellen snel en eenvoudig een maatschappelijk verantwoord inkooptraject doorlopen. Deze eisen sluiten niet-duurzame producten, diensten en werken uit en dragen bij aan een brede duurzame basis in de markt.
2. Op niveau 2 'significant' worden scherpere eisen geformuleerd. De markt kan dan met gunningscriteria die prestaties belonen, worden uitgedaagd tot hogere duurzaamheidsprestaties. Het traject is uitgebreider, omdat een beoordeling van de verschillende inschrijvers moet plaatsvinden op de gunningscriteria. De opdrachtgever moet zelf bepalen en beschrijven hoe deze gunningscriteria worden beoordeeld.
3. Bij niveau 3 'ambitieuw' verwachten we van inkopers en opdrachtgevers meer betrokkenheid bij het aanbestedingstraject en de contractuitvoering dan bij niveau 2. Er wordt gebruik gemaakt van meer 'experimentele' en functionele criteria. Vaak zijn nieuwe oplossingen en innovatie nodig om zo laag mogelijke negatieve belasting of een positieve bijdrage te leveren.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/10/28/inkopen-met-impact>

Inkopen met impact - ambitieniveaus

2.6.2 Overheidsbeleid Social Return

Social return is een aanpak om meer kansen te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Het ultieme doel is duurzame instroom op een vaste baan, maar dat is zeker niet het enige. Ook werkervaringsplekken, opleidingen en dergelijke, vallen onder de noemer social return. Sinds 2011 zet het Rijk zijn inkoopkracht in voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om hen deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt. Dat doet het Rijk door perspectief te bieden op werk en inkomen. Inkopers stimuleren of verplichten de ondernemer bij het verstrekken van opdrachten om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt bij de opdrachtuitvoering te betrekken. Recent is het concept van Social Return 2.0 gestart waarbij partijen meer ruimte krijgen voor maatwerk en social return kan worden toegepast op levering van goederen. Het doel is social return toe te passen bij alle aanbestedingen met een loonsom van tenminste 250.000 Euro (exclusief BTW) en een looptijd van minstens zes maanden (www.maatwerkvoormensen.nl).

Op het gebied van social return kiest de Categorie voor ambitieniveau 3; het wordt in relevante aanbestedingen als eis neergelegd.

2.6.3 Overheidsbeleid Internationale Sociale Voorwaarden

Internationale sociale voorwaarden (ISV) hebben als doel om misstanden in de (internationale) toeleveringsketen tegen te gaan. Denk bijvoorbeeld aan sociale misstanden zoals gedwongen arbeid, kinderarbeid, onveilige en ongezonde werkomstandigheden, het gebrek aan vrijheid van vakvereniging

en financiële uitbuiting. Inmiddels wordt in dat kader ook ingezet op de vermindering van risico's op milieugebied, om zo meer in lijn te zijn met het IMVO-beleid van de overheid. In de kern betekent IMVO dat bedrijven 'gepaste zorgvuldigheid' (of in het Engels 'due diligence') toepassen. Dit houdt in dat bedrijven de daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen van hun eigen activiteiten, omstandigheden in de toeleveringsketen en hun zakelijke relaties identificeren, voorkomen en beperken, en hierover communiceren. Het gaat dan om risico's op het schenden van mensenrechten, zoals gedwongen arbeid en uitbuiting, en milieuvervuiling.

Het overheidsbeleid ten aanzien van Internationale Sociale Voorwaarden richt zich ook op het inkooptraject. In een inkooptraject kan volgens dit beleid op verschillende manieren worden gestuurd op ISV, bijvoorbeeld door een uitvoeringsvoorwaarde en/of gunningscriteria op te nemen. Het rijksbeleid houdt in dat voor risicovolle inkoopcategorieën zoals bedrijfskleding bij alle aanbestedingen boven de Europese drempels een uitvoeringsvoorwaarde wordt opgenomen. Die voorwaarde eist van opdrachtnemers dat zij na contractsluiting een zogenoemd due diligence-proces uitvoeren, in lijn met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Dit betekent dat opdrachtnemers de ketenrisico's in kaart brengen en een plan maken om deze risico's te verminderen. In plaats van vermindering van risicovolle gebieden, werken ze op deze manier aan verbetering van de omstandigheden op het gebied van mens en milieu in de keten, ongeacht de herkomst van producten. Het Rijk sluit hiermee tevens aan op (mogelijke) toekomstige (Europese) wetgeving. Opgemerkt moet worden dat het due diligence proces niet voor alle soorten (catalogus-) contracten bruikbaar is.

Op het gebied van ISV kiest de Categorie voor ambitieniveau 3: het wordt in relevante aanbestedingen als eis neergelegd.

2.6.4 Beleidsprogramma Circulair Textiel

Op basis van het Nationaal Klimaatakkoord 2019, gebaseerd op het Klimaatakkoord van Parijs, heeft de rijksoverheid vastgelegd om met het eigen handelen een bijdrage leveren aan de verduurzaming van Nederland. Dit wil zij doen door de toepassing van duurzame oplossingen in de eigen bedrijfsvoering en inkoop. Daarnaast wil zij andere overheden ondersteunen en stimuleren dit ook te doen. Ten aanzien van het circulair gebruik van grondstoffen spreken rijkspartijen af door circulair grondstoffengebruik bij te dragen aan het realiseren van de klimaatopgave van verschillende sectoren. De rijksoverheid spreekt uit dat in 2023 tien van de categorieën (zoals bedrijfskleding, kantoorinrichting en ICT hardware) van de rijksoverheid circulair zijn.

In het beleidsprogramma circulair textiel 2020 - 2025 heeft de Staatsecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een aantal doelstellingen geformuleerd dat is afgestemd met partners uit de textielketen. In de beleidsbrief wordt toegelicht dat in een circulaire economie sprake is van slim en zuinig grondstoffengebruik. Dat moet ook het uitgangspunt zijn voor textiel. Circulaire businessmodellen vormen de standaard, waarbij kleding, textiel en vezels hoogwaardig worden gebruikt en gerecycled. Alle producten worden ontworpen voor langdurig gebruik en bevatten gerecycled materiaal en bestaan uit materialen waardoor ze lang hoogwaardig gebruikt kunnen worden. De arbeidsomstandigheden in de productie-landen deugen, productieprocessen zijn schoon en bedrijven geven openheid over het productieproces en het product. Textielafval behoort tot het verleden, want afgedankte materialen worden gebruikt in nieuwe producten. In de beleidsbrief wordt benadrukt dat met deze inzet op duurzaam (her-)gebruik van textiel en andere materialen bijgedragen wordt aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, met name Sustainable Development Goal (SDG) 12: verantwoorde consumptie en productie. Het is de ambitie van de Staatsecretaris van Infrastructuur en Waterstaat dat de textielketen in 2050 voldoet aan bovenstaande beschrijving. De realisatie van deze ambities voor bedrijfskleding wordt volgens de volgende stappen en tijdslijnen vorm gegeven:

2022	Aandeel gerecycled (post-consumer) materiaal in textielproducten van de rijksoverheid is 10%.
2025	Aandeel gerecycled (post-consumer)/duurzaam materiaal in textielproducten is 25 procent. - 30 procent van de grondstoffen, materialen en producten die op de Nederlandse markt worden gebracht, worden na inzameling – als direct hergebruik niet meer mogelijk is – gerecycled. in 2025 wordt 10 procent van de textielproducten die op de Nederlandse markt worden gebracht na inzameling hergebruikt binnen Nederland.
2030	In 2030 zijn we halverwege de transitie naar de circulaire economie, wat betekent dat: <ul style="list-style-type: none"> - In alle textielproducten die in Nederland op de markt worden gebracht 50 procent duurzaam materiaal verwerkt is. Van die 50 procent is minimaal 30 procent recycleert en maximaal 20 procent duurzaam materiaal.³ - 50 procent van de grondstoffen, materialen en producten die in Nederland op de textielmarkt worden gebracht, worden (na inzameling, als hergebruik niet mogelijk is) gerecycled. In 2030 wordt 15% van de textielproducten die op de Nederlandse markt worden gebracht na inzameling hergebruikt binnen Nederland.
2035	Het streven is te komen tot een halvering van de ecologische voetafdruk van de textiel-sector op het gebied van uitstoot, watergebruik, chemicaliën en microplastics.
2050	Volledig circulaire economie

Doelstellingen beleidsprogramma circulair textiel 2020 – 2025

De Categorie streeft de ambities van het beleidsprogramma na, waarbij wel bij iedere aanbesteding nadrukkelijk wordt gekeken of er geen concessies worden gedaan aan kwaliteit. De mate waarin de doelstellingen van het beleidsprogramma kunnen worden gerealiseerd zijn echter afhankelijk van de technische en economische ontwikkelingen, die voorwaardelijk zijn om deze doelstellingen te kunnen behalen.

2.7 Ontwikkelingen en trends die van invloed zijn op de Categorie

- Per 2023 wordt een Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) voor textiel ingevoerd. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet in het streven naar circulair textiel in 2050;
- Europese Textielstrategie die erop is gericht om innovatie en hergebruik in de sector te stimuleren en het fenomeen van Fast Fashion tegen te gaan ([Strategy for textiles \(europa.eu\)](#)) gecombineerd met de Europese Sustainable Products Initiative voor beter ontworpen producten (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Sustainable-products-initiative_en);
- Design for Recycling en Recycling in Design: producten worden zo ontworpen en gemaakt dat deze aan het eind van de gebruiksfase makkelijk in delen uiteen te nemen zijn en materiaalstromen eenvoudig gescheiden kunnen worden;
- Technologische ontwikkelingen op gebied van mechanische en chemische recycling in textiel;
- Technische ontwikkelingen, zoals het gebruik van RFID's in kleding, traceability en materialenpaspoort;
- Digitalisering en robotisering;
- Trend binnen de overheid om bepaalde diensten niet uit te besteden maar in eigen beheer uit te voeren.

2.8 Relevante regels

Naast de geldende wet- en regelgeving dient de Categorie onder andere de volgende regels in acht te nemen:

- Het Beleidsprogramma Circulair Textiel;
- Rijksinkoopstrategie 'Inkopen met Impact';
- Europese richtlijnen en verordeningen, zoals EU Richtlijn 2016/425 voor PBM;
- ISO-normering op het gebied van textiel, kwaliteit en duurzaamheid;
- NTA 8195.

3 Doelen, strategie, planning & implementatie

3.1 Visie, hoofddoelstelling, te realiseren impact

Het delen van de visie en doelstellingen van de Categorie met de markt geeft richting en kansen voor eventuele business voor marktpartijen. De Categorie wenst te benadrukken dat na het gunnen van een aanbesteding, de focus van de Categorie is gericht op het operationaliseren van de overeenkomst met een constante aandacht voor de leverbetrouwbaarheid, klanttevredenheid en overeengekomen kwaliteitsafspraken. Om die reden is er capaciteit binnen de Categorie beschikbaar voor leveranciers- en contractmanagement. De Categorie streeft naar een het ontwikkelen van een partnerschap met de gecontracteerde marktpartijen en de deelnemende rijksdiensten.

De Categorie zet meer dan 25 uiteenlopende contracten uit in een diverse bedrijfskledingmarkt; dit vraagt maatwerk en expliciete kennis van de markt en ontwikkelingen. Voor iedere aanbesteding kiest de Categorie voor ambitieuze MVO-doelen die passen binnen dat deel van het portfolio wat in de markt wordt gezet. Aanbieders van toga's zijn bijvoorbeeld niet gelijk aan die van laboratoriumkleding of persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM). Ook het wasserij- en retourcontract wordt in een ander deel van de markt weggezet.

De Categorie draagt bij aan de realisatie van de transitieagenda naar een circulaire economie in 2050 en zet zich daarnaast in voor SDG 12: duurzame consumptie en productie van kleding & textiel. Dat doet zij integer, met kennis van zaken en in maximale transparantie in samenwerking met de markt.

Sustainable Development Goals, ook wel duurzame ontwikkelingsdoelen n.a.v. Parijse klimaatakkoord.

Het streven naar duurzame consumptie en productie (SDG #12) met MVI en Inkopen met Impact dienen samen te gaan met de strikte randvoorwaarden die de SDG's stellen. Zo zou geen ecologische schade moeten worden berokkend (#6, #14, #15), een bijdrage moeten worden geleverd aan het tegengaan van Klimaatverandering (#7, #13) en gewerkt moeten worden onder ethische werkomstandigheden (#1, #10, #11, #16). Tot slot draagt een circulaire economie bij aan economische groei en werkgelegenheid, zowel in Nederland als elders (#8). De categorie gelooft in maximale impact door de focus te zetten op SDG 12, zonder de andere SDG's uit het oog te verliezen.

3.2 Efficiency, kwaliteit en besparingen

De mogelijke besparingen van de Categorie zijn kwalitatief en kwantitatief te duiden.

3.2.1 Kwalitatief

- Door bundeling van specialistische kennis op het gebied van bedrijfskleding kan de Categorie slimmer inkopen;
- Beleidsdoelstellingen rijksoverheid kunnen beter en meer eenduidig worden uitgegeven, uitgelegd en nagestreefd;
- Door de ketenbenadering kan een substantiële milieuwinst worden behaald;
- Door gedifferentieerde inrichting van het contract- en leveranciersmanagement wordt beperkt beschikbare capaciteit doelmatig ingezet;
- Door het normenkader van de Algemene Rekenkamer kan de rechtmatigheid verbeteren en *maverick buying* worden verminderd.

3.2.2 Kwantitatief

Kwantitatieve besparingen van aanbestedingen ten opzichte van het verleden zijn moeilijk of niet aan de Categorie toe te schrijven. Uitgaven per aanbesteding worden bepaald door o.a. eisen en wensen van de klant, grondstofprijzen, aanpassingen assortiment, aanpassingen verstrekings- normen kledingdrager, logistiek proces, maar ook milieu- en sociale normen. Potentiële besparingen door:

- Behoeftes samen te voegen en einddata van contracten te synchroniseren bespaart de Categorie op kosten van zowel aanbestedingsprocedures als contractprocesbeheer als inkoopcapaciteit rijksbreed;
- Namens de rijksklanten eisen te stellen aan het percentage gerecyclede post-consumer content in het product zijn er significante besparingen te realiseren. Door gezamenlijk in te kopen kan meer impact op de markt worden bereikt;
- De retourstroom optimaliseren (dit omvat inzameling, sortering en recycling), hierdoor besparen de departementen op nieuwe artikelen als gevolg van hergebruik. In iedere aanbesteding is opgenomen dat leveranciers bereid moeten zijn eerst uit bruikbare retourartikelen (zo goed als nieuwe) te leveren aan de klant. Pas dan een nieuw artikel te factureren artikel. Niet her te gebruiken kleding en uitrusting wordt (op duurzame / circulaire manier) via DRZ aan belangstellende marktpartijen verkocht.

3.3. Doelstellingen en ambities

De Categorie heeft zich, net als de gehele rijksoverheid, te houden aan de MVI doelstellingen van het Rijk. In het kader van bedrijfskleding zijn vooral de thema's klimaat, circulariteit, milieu, social return, reductie van de textiel afvalberg en ISV ketenverantwoordelijkheid van groot belang. De Categorie is vooruitstrevend in haar aanbestedingen doordat zij de belangrijkste MVI-thema's opneemt als eis bij nieuwe aanbestedingen die zij in de markt zet. Zo neemt de Categorie daar waar mogelijk (zonder concessies te doen aan kwaliteit en draagcomfort) het minimumpercentage aan gerecyclede post-consumer content uit het Beleidsprogramma Circulair Textiel over als eis in nieuwe aanbestedingen. Daarnaast stimuleert de Categorie de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door bij aanbestedingen een minimum van 5% social return als eis te hanteren en stimuleert zij innovatie bij nieuwe en lopende contracten door expliciet innovatievoorstellen uit te vragen.

In de volgende paragrafen volgt een opsomming van de ambities en doelstellingen van de Categorie voor de komende jaren. Deze ambities zijn niet limitatief. De indeling van de ambities is gebaseerd op de inschatting van wat nodig is om de doelstellingen te realiseren. Derhalve is gekozen voor een indeling van korte (< 2 jaar), middellange (2 - 5 jaar) en lange (> 5 jaar) termijn doelstellingen. Voor de doelstellingen moet wel rekening worden gehouden met de mogelijkheden binnen de lopende contracten. Met name de lange termijn ambities vereisen een gezamenlijke aanpak van partijen om beperkingen op te heffen en mogelijkheden, capaciteiten en middelen te creëren. Een aantal gerealiseerde ambities, zoals het toepassen van minimumeisen voor sociale criteria en milieucriteria, wordt niet meer apart genoemd omdat deze reeds in de reguliere werkwijze van de Categorie is opgenomen.

3.3.1 Korte termijn

- Rijksdiensten te stimuleren om op basis van de door de Categorie afgesloten contracten de meest duurzame producten uit het contract af te nemen;
- Synergie bereiken in de verschillende kledingpakketten van de verschillende rijksdiensten en daarmee meer volume en impact creëren;
- Aansturen op minder inkopen (refuse/reduce), gebruik van artikelen en assortimenten (rethink/reduce), levensduurverlenging, reparatie (repair) en recycling van materialen;
- MVI-aspecten zoveel mogelijk als eis in aanbestedingen toe te passen en de resultaten van de doorontwikkeling van MVI-criteria mee te nemen in gunningsmethoden;
- Het stimuleren van creativiteit en transitiegerichtheid in de textiel- en kledingbranche concreet door (meer) functioneel en minder technisch te specificeren;
- Innovatiewerkgroepen bij nieuwe contracten om gedurende de contractperiode innovaties uit te werken die bijdragen aan het behalen van de beleids- en categoriedoelstellingen;
- Participatie in onderzoek Recan III teneinde de onderzoeksresultaten en uitkomsten concreet toe te passen in aanbestedingen;
- Participatie in onderzoek Signwear (Design for Recycling) teneinde de onderzoeksresultaten en uitkomsten concreet toe te passen in aanbestedingen;
- Pilot starten om delen van de retourstroom in te zetten voor garens ten behoeve van stoffen met gerecyclede content;
- Onderzoek naar de knelpunten en mogelijkheden van het verwerken van Aramide en PE in hybride isolatie toepassingen, teneinde de onderzoeksresultaten en uitkomsten toe te passen in aanbestedingen;
- Verbeteren van de forecasting (van behoeftellingen en uitgavenprognoses) en het verbeteren van de kwaliteit van de behoeftellingen van de rijksklanten;
- Inzicht in de spend van rijksklanten.

3.3.2 Middellange termijn

- Onderzoeken hoe klanttevredenheid periodiek gemeten kan worden en hoe hierop gestuurd kan worden;
- Onderzoeken wat de kansen zijn van de voorgenomen UPV ten aanzien van het contract van de retourstroom;
- Het toepassen van > 5% social return per aanbesteding voor producten & diensten;
- Due diligence, naast de algemene verplichting, bij meerdere grote contracten de daadwerkelijke bijdrage concreter definiëren en monitoren;
- Onderzoeken of en zo ja onder welke voorwaarden Zelfstandige Bestuursorganen, Waterschappen, Provincies, Gemeenten bij de visie, zoals verwoord in dit plan, kunnen worden betrokken dan wel nader kunnen samenwerken;
- Generieke database ontwikkelen en implementeren ten behoeve van het beheren van artikelen in de retourstroom. Met als doel meer gesorteerde artikelen te hergebruiken en daardoor de levensduur te verlengen;
- Onderzoek naar de duurzame verwerking van retour genomen uitrustingsstukken, waarvan is voorgeschreven dat deze moeten worden vernietigd of alleen aan betrouwbare overheidspartijen mogen worden verkocht.

3.3.3 Lange termijn

- Als vervolg op Recan III en Signwear vanaf 2023 een onderzoeksprogramma opstarten waarin alle opgedane kennis samen wordt gevoegd om een materialenpaspoort te realiseren;
- Onderzoeken om de mogelijkheid van Radio-Frequency Identification (RFID) toe te passen in kleding, eventueel in combinatie met het materialenpaspoort;
- Onderzoeken of leveranciers door hun geleverde kleding na einde levensduur retour kunnen krijgen, zodat de leverancier de afgeschreven kleding weer tot grondstof kan maken voor gerecyclede post-consumer content, dit in combinatie met de UPV;
- 100% herbestemming (hergebruik of recycling) vinden voor retour genomen kleding; de verkoop van afgeschreven kleding en persoonsgebonden uitrusting als waardevolle grondstoffen via Domeinen Roerende Zaken (DRZ) optimaliseren – zowel in aantallen als in kwaliteit;
- Onderzoeken hoe concrete bijdragen en impact van duurzaamheidseisen gemeten kunnen worden.

3.4 Inkoopstrategie

Als uitgangspunt voor de inkoopstrategie geldt, naast rechtmatigheid, een doelmatige inzet van de beperkt beschikbare capaciteit en financiële middelen. Het doel is de financiële risico's en de toeleveringsrisico's te verkleinen. De inkoopstrategie varieert afhankelijk van de aard en omvang van de opdracht. De inkoopstrategie dient te allen tijde bij te dragen aan het behalen van één of meer zoals in dit categorieplan beschreven doelstellingen van de Categorie. Gezien de grote diversiteit binnen het pakket van de Categorie is niet één unieke strategie te noemen. Gezien het, soms grote, aantal rijksdiensten per aanbesteding is de strategie een consensus van de wensen en eisen van deze rijksdiensten. Het realiseren van duurzaamheidsambities vergt van leveranciers een lange doorlooptijd op het gebied van ontwikkeling en procesverbetering. De Categorie streeft ernaar om een langdurige relatie met haar leveranciers aan te gaan (partnerschap) voor de aanbestedingen waar innovatie, duurzaamheid en ISV essentiële onderdelen zijn. Hiermee kan de Categorie daadwerkelijk bijdragen aan haar doelstellingen en rijksdoelstellingen.

3.5 Planning en implementatie

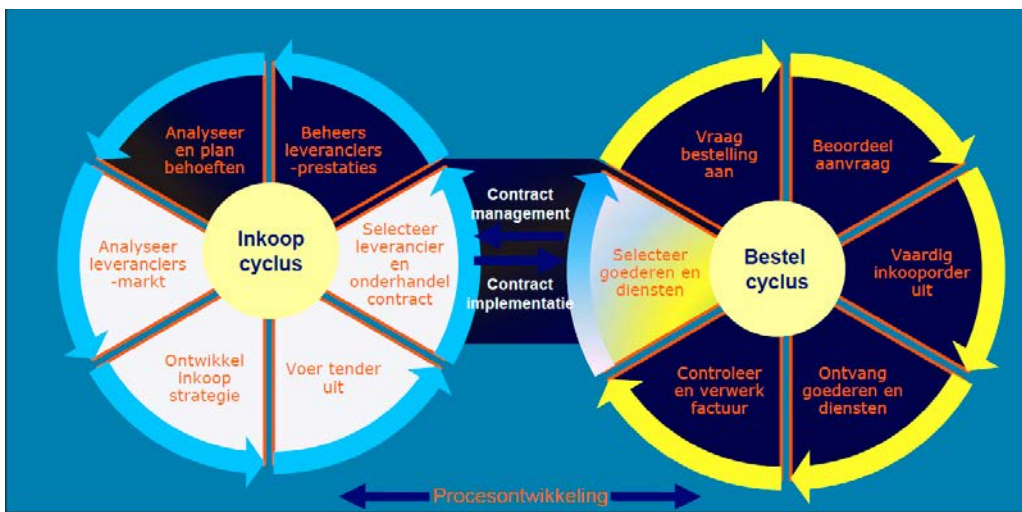
Nieuwe aanbestedingen en heraanbestedingen zijn in de aanbestedingskalender opgenomen. Deze wordt in nauw overleg met de klanten nader uitgewerkt, waarna er ruime bekendheid aan wordt gegeven. De aanbestedingskalender is in Bijlage 3 van dit plan opgenomen.

Bepalend voor deelname aan aanbestedingen is het rijksinkoopregister waarin centraal wordt bijgehouden welk ministerie voor welke inkoopcategorieën (volledig of beperkt) volmacht en/of specifieke machtiging heeft verleend.

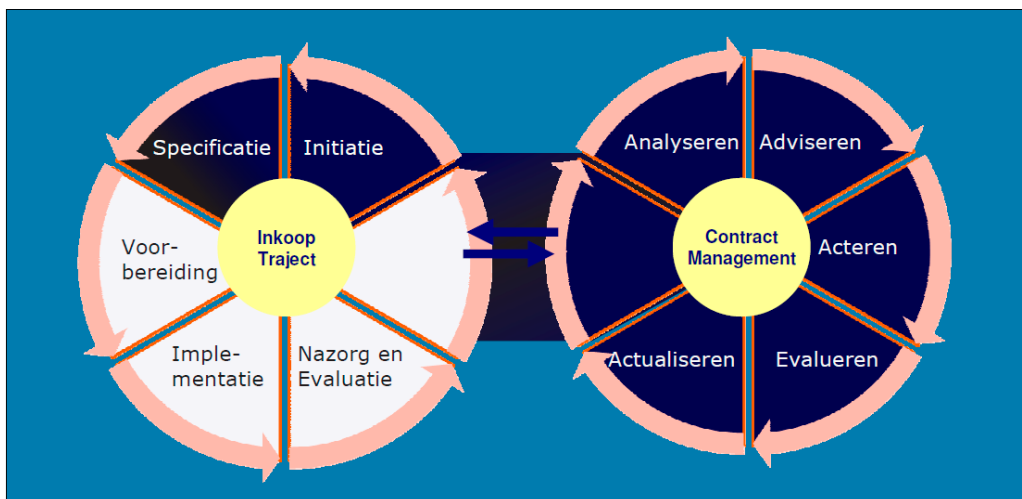
4 Organisatie en governance

4.1 Taakverdeling de klanten en Categorie

Bij de taakverdeling met de klanten, te weten de deelnemende rijksdiensten, en de Categorie wordt uitgegaan van onderstaand figuur. De Categorie is verantwoordelijk voor de inkoopcyclus. De klanten van de Categorie zijn verantwoordelijk voor de activiteiten uit de bestelcyclus.

De inkoop- en bestelcyclus.

Het inkooptraject en contractmanagement

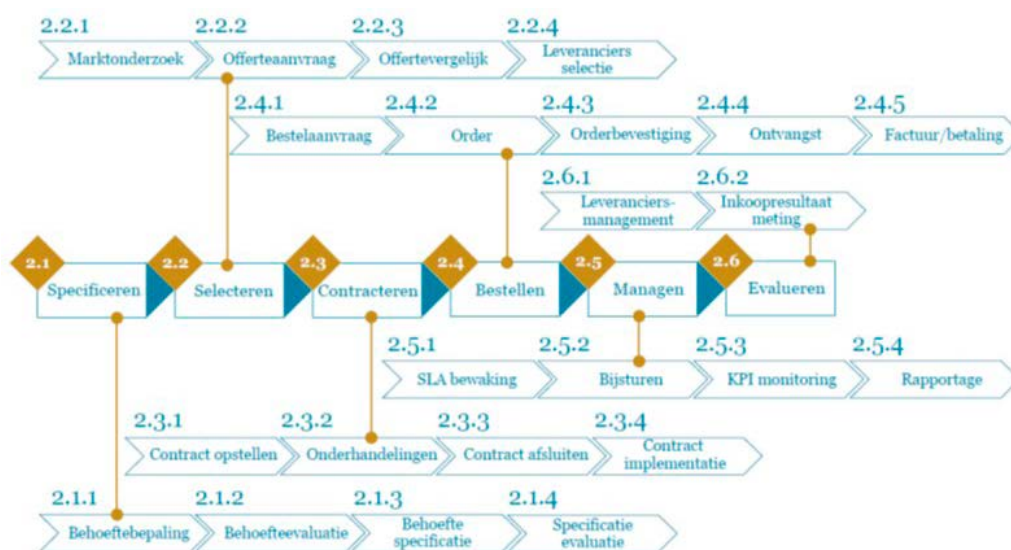
Zoals in bovenstaande figuren weergegeven is de Categorie verantwoordelijk voor de inkoopcyclus. In de praktijk betekent dit dat de Categorie aan de hand van de aanbestedingskalender de behoeften ophaalt bij de rijksdiensten, deze behoeften vervolgens vertaalt naar een inkooptraject wat ten slotte resulteert in 1 raamovereenkomst (per perceel) namens alle deelnemende rijksdiensten.

Na het afsluiten van de raamovereenkomst zijn de rijksdiensten zelf verantwoordelijk voor de bestelcyclus, het benodigde budget en het daartoe behorende operationele en tactische contractmanagement. De Categorie is verantwoordelijk voor het strategisch contractmanagement. Dit betekent, onder meer, dat de Categorie de voortgang van de raamovereenkomst op strategisch niveau monitort en bijstuurt waar nodig. Daarnaast kunnen de deelnemende rijksdiensten de Categorie betrekken bij eventuele problemen of vragen die voortkomen uit hun eigen operationele en tactische contractmanagement.

4.2 Inrichting contract- en leveranciersmanagement

4.2.1 Uitgangspunten

Bij de inrichting van het contract- en leveranciersmanagement wordt uitgegaan van onderstaand schema. Het inkoopproces staat hierin centraal; elk van de zes fasen is in twee of meer stappen verbijzonderd.

Een schema van het inkoopproces.

Het sleutelwoord bij de inrichting van het contract- en leveranciersmanagement is differentiatie. Een portfolio benadering kan hierbij behulpzaam zijn. Uitgaande van de Kraljic methodiek blijkt dat circa 80% van de inkoopomzet hefboom- of strategische producten betreft, terwijl de organisatie 80% van de capaciteit besteedt aan routine- en knelpuntproducten. Ofwel erg veel tijd en energie is gemoed met inkoop van producten met een relatief geringe waarde. Hetzelfde geldt voor leveranciers; te veel aandacht voor leveranciers van routineproducten en te weinig voor leveranciers van strategische producten. Differentiatie kan hierin evenwicht brengen:

- (leveranciers van) hefboom- en strategische producten: contract- en leveranciersmanagement
- (leveranciers van) knelpuntproducten: contractmanagement
- (leveranciers van) routineproducten: contractmanagement (lichte variant met de nadruk op beheer)

Alvorens verder in te gaan op het contract- en leveranciersmanagement, is het goed om een heldere afbakening te geven van de verschillende termen;

- **Contractbeheer** (operationeel) is de beschikbaarstelling van actuele contractinformatie inzake het gebruik van gesloten contracten om verlengingen, wijzigingen, duur en afloop inzichtelijk te maken.
- **Contractmanagement** (tactisch/strategisch) betreft het bewaken en borgen dat de contractueel vastgelegde afspraken betreffende het product/ de dienst geheel nagekomen worden.
- **Leveranciers(relatie)management** (strategisch). Leveranciersmanagement heeft tot doel om tot een overzichtelijk en beheersbaar leveranciersbestand te komen. Leveranciersrelatiemanagement betreft het opzetten en onderhouden van relaties met (groepen) leveranciers door middel van gedifferentieerde communicatie, gericht op waarde creëren voor de rijksdiensten door optimalisatie van het inkoopresultaat in termen van adaptiviteit, innovatie, prestaties en kostenvermindering.

4.2.2 Contractmanagement

Contractmanagement betreft het bewaken en borgen dat de contractueel vastgelegde afspraken betreffende het product/ de dienst geheel nagekomen worden.

Het beoordelingskader inkoopbeheer van de Algemene Rekenkamer sluit hierop aan. Dit kader ziet op de toetsing van het beheer van de inkoop aan relevante wet- en regelgeving. Daarnaast wordt in dit kader specifiek gelet op een aantal belangrijke aspecten in het inkoopproces, de zogenaamde 'key controls';

1. De aanbestedende dienst en/of inkooporganisatie (IUC) hebben een beleid opgesteld voor de keuze van de leveranciers die bij aanbestedingen worden uitgenodigd om een offerte/inschrijving in te dienen;
2. Interne controle op naleving aanbestedingswet- en regelgeving en interne inkoopprocedures (beleidsregels) en comptabele wet- en regelgeving;
3. Actuele en volledige inkoop- en (Europese) aanbestedingskalender;
4. Juist en volledig contractenregister;
5. Verplichte consultatie inkoop- of juridische afdeling bij voorgenomen inkoop boven de drempel van enkelvoudig aanbesteden i.c. € 33.000 exclusief BTW (zie Gids Proportionaliteit);
6. Periodiek uitvoeren van spendanalyses;
7. Waiver- of escalatieprocedure;
8. Aanwezigheid en volledigheid van een inkoopdossierdossier.

Door de Categorie is voorzien in een contractenregister en aanbestedingskalender. Deze worden door de Categorie up-to-date gehouden. Binnen de Categorie is de categoriemanager hoofdvantwoordelijk voor het uitvoeren van het contract- en leveranciersmanagement.

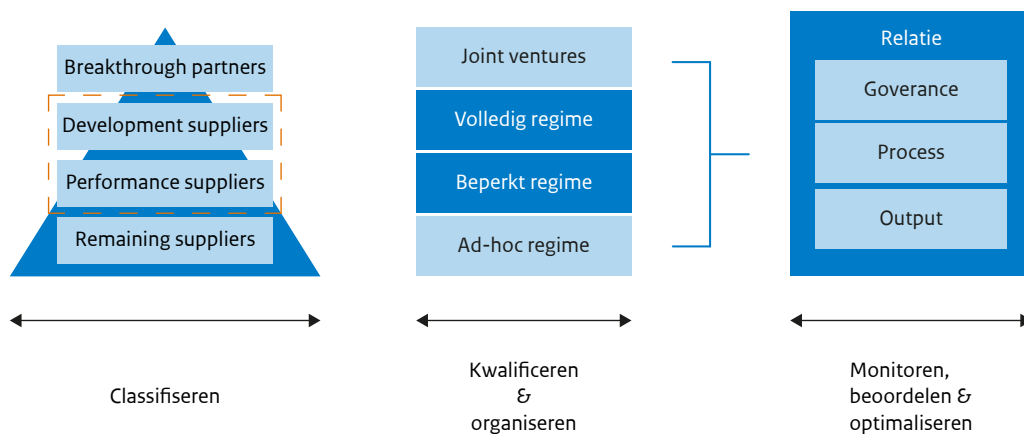
4.2.3 Leveranciers(relatie)management

Leveranciers(relatie)management betreft het opzetten en onderhouden van relaties met (groepen) leveranciers d.m.v. gedifferentieerde communicatie, gericht op waarde creëren voor de rijksdiensten door optimalisatie van het inkoopresultaat in termen van adaptiviteit, innovatie, prestaties en kostenvermindering. Leveranciersmanagement hangt daarmee onlosmakelijk samen met contractmanagement en contractbeheer. Samenhang zorgt ervoor dat de klant krijgt wat met de leverancier overeengekomen is in de juiste kwaliteit, de juiste aantallen, de juiste kwaliteit, op het juiste tijdstip en tegen de overeengekomen condities. Leveranciersmanagement moet zorgen voor een overzichtelijk en beheersbaar leveranciersbestand en moet leiden tot intensievere samenwerking met een (beperkt) aantal leveranciers, waardoor continue verbetering van processen of producten plaatsvindt. Daarnaast leidt dit tot:

- verhogen van de waarde van de relatie, de doelmatigheid en klanttevredenheid, de innovatiekracht, en de rechtmatigheid
- verlagen van integrale kosten en risico's (continuïteit, commercieel en juridisch)

De volgende (generieke) prestatie-indicatoren worden gehanteerd:

- Volume flexibiliteit;
- Leveringssnelheid;
- Leveringsbetrouwbaarheid;
- Operationele kosten;
- Snelle bevestiging van orders;
- Klanttevredenheid;
- Snelle afhandeling van klachten;
- Kwaliteit.

Een overzicht van het supplier relationship management.

Bij de inrichting van het leveranciersmanagement wordt uitgegaan van het Supplier Relationship Management (SRM) stappenmodel:

1. Classificeren: differentiatie in het leveranciersportfolio;
2. Kwalificeren: mate van (leveranciers)managementintensiteit;
3. Inrichten van de governance structuur en processen;
4. Vendor monitoring: meten, beoordelen en evalueren van materiële (prestatie) en immateriële (relatie) waarde;
5. Waarde maximaliseren: opstellen, uitvoeren en borgen van verbeterplannen.

Ten minste eens per jaar is er een contactmoment met alle contractleveranciers door een individueel bezoek of door het organiseren van een gezamenlijk event (relatiedag). Daarnaast wordt periodiek een event georganiseerd voor alle marktpartijen (leveranciersdag). De Categorie volgt met betrekking tot contract- en leveranciersmanagement de kaders en richtlijnen van Defensie.

4.3 Governance structuur

4.3.1 Governance Categorie

De governance van de Categorie is vastgelegd in de rijksbrede afspraken zoals verwoord in het rapport Sturing en Organisatie Rijksinkoopstelsel van 18 juni 2018. Het ICBR-lid van het Ministerie van Defensie is in beginsel eigenaar van de Categorie. Het ICBR-lid is hierdoor verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van toereikende capaciteit en middelen alsmede voor de continuïteit van de Categorie en de (autonome) positionering van de categoriemanager. Binnen het Ministerie van Defensie is het categorie-team onder gebracht bij de Defensie Materieel Organisatie (DMO).

De categoriemanager is verantwoordelijk voor het realiseren van de categoriedoelstellingen. Deze ambitie staat beschreven in dit categorieplan. Een onderdeel van de realisatie van het categorieplan is het bundelen en vertalen van de inkoopbehoefte. Dit is nodig om invulling te geven aan de categoriedoelstellingen. Het primaire middel om te voldoen aan de categorieambities is contracten sluiten en beheren.

De DMO ondersteunt de krijgsmacht op materieelgebied door onder andere het uitvoeren van projecten en het zorgen voor de aanschaf van defensiematerieel, zoals schepen, voertuigen, vliegtuigen, wapens, munitie en kleding. Binnen de DMO is de Directie Inkoop onder andere verantwoordelijk voor de initiële aanschaf van goederen, diensten en werken, de vervolg- of herhalingsaanschaf daarvan en de afstoting van roerende en onroerende zaken binnen de daarvoor opgestelde (rijksbrede) kaders.

De organisatorische inbedding van het categoriemanagement is binnen de Directie Inkoop belegd bij de Afdeling Algemene Inkoop en Verkoop (AAIV), die deel uitmaakt van de Directie Inkoop. Het inkopen voor de Categorie wordt onder verantwoording van de sectie Inkoop Ketenlogistiek & Algemeen (IKA) uitgevoerd. Om de uitvoering van deze inkoopfunctie te kunnen realiseren is bij de start van de categorie een inkoopfunctie op het niveau van Senior Contractmanager toegekend. Voor de technische ondersteuning is een kleding- en textielspecialist aan Hoofd AAIV toegewezen. De categoriemanager is eveneens onder Hoofd AAIV geplaatst. In totaal zijn er 3 VTE'n (It-kol, S12 en S11) formeel aan de organisatie van Directeur Inkoop toegevoegd. Door de groei van het aantal deelnemers aan de Categorie is de toegewezen capaciteit onvoldoende gebleken en is in de periode 2018-2021 structureel extra inkoop- en technische capaciteit (2x VTE, S11 en S10) toegevoegd aan de Categorie. De formatie wordt voor zover mogelijk structureel aangevuld (inmiddels voor 24 maanden vastgelegd) met een trainee uit het Traineeship voor Rijksinkoopprofessionals (TRIP). De intentie is om bovenstaande capaciteit ook gedurende de komende periode toe te wijzen aan de categorie. Het zij gemeld dat gedurende de gehele periode 2018-2021 met enige regelmaat nog aanvullend inkoopers (S12) vanuit de sectie Inkoop Ketenlogistiek en Algemeen (IKA) de categorie hebben ondersteund door het doen uitvoeren van aanbestedingen. Door het genereren van een zogenaamde staggerline "einddatum contracten" wordt de noodzaak om een beroep te doen op deze schaarse en niet te reserveren capaciteit beperkt. De financiering van de extra capaciteit (inclusief trainee) komt ten laste van Directie Inkoop / AAIV.

Naast de aangegeven directe capaciteit wordt tevens steeds meer indirecte capaciteit, juridische en administratieve ondersteuning (vullen van systemen die niet bij defensie in gebruik zijn), ten behoeve van de categorie wordt gevraagd.

De toenemende belasting en het druk op de beschikbare (inkoop)capaciteit is aanleiding om hierover intern en extern in gesprek te treden. In de loop van 2022 vindt een evaluatie plaats om te bezien of de taken en middelen nog voldoende op elkaar afgestemd zijn of dat dit moet leiden tot aanpassingen.

De categoriemanager legt periodiek verantwoording af aan de eigenaar van de Categorie, het Categorie Bedrijfskleding Rijk-lid van Defensie (en/of de Coördinerend Directeur Inkoop (CDI)). Daarnaast legt de categoriemanager verantwoording af aan de voorzitter van de Klantenraad. Deze verantwoording richt zich vooral op de realisatie en het behalen van de resultaten, zoals deze zijn gesteld in het categorieplan.

4.3.2 Klantenraad

De Klantenraad vertegenwoordigt de ministeries en de hieronder ressorterende diensten en organisaties in hun rol van afnemers. De samenstelling van de Klantenraad is afhankelijk van de aard en inhoud van een categorieplan en van de ontwikkelingsfase waarin de Categorie zich bevindt. De Klantenraad is verantwoordelijk voor de aansturing van de Categorie op strategisch niveau vanuit het perspectief van de aangesloten rijksdiensten. De Klantenraad is ook bedoeld om af te stemmen over zaken als standaardisatie, afbakening rijksbrede behoeftstelling, invullen en uitvoering inkoopstrategie en contractmanagement. De Klantenraadleden zijn leden van departementen die hebben aangegeven om vanuit hun beleidsverantwoordelijkheid een bijdrage te willen leveren aan de te bereiken doelstellingen van de Categorie. Een Klantenraadlid hoeft dus geen afnemer te zijn van de Categorie.

De Klantenraad, hiertoe voorzien van input door de categoriemanager:

- Zorgt voor focus op de innovatieve doorontwikkeling, afgestemd op behoeftes vanuit het primaire proces en de beleidsdoelstellingen van het kabinet;
- Zorgt voor draagvlak binnen het eigen departement voor formele besluitvorming;
- Brengt beleidsdoelstellingen in en monitort op de realisatie ervan;
- Adviseert over ontwikkelingen in de markt die van invloed kunnen zijn op de Categorie en de rijksdiensten in hun rol als afnemer.

De klantenraad van de Categorie bestaat uit de volgende leden:

- Voorzitter: Ministerie van Financiën;
- Lid: Vertegenwoordiger RIVM;
- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Defensie;

- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Buitenlandse Zaken;
- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat;
- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Economische Zaken/ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland;
- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- Lid: Vertegenwoordiger Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- Lid: Vertegenwoordiger Landelijk Facilitair Management Overleg (namens de 4 concern dienstverleners en overige facilitaire dienstverleners);
- Categoriemanager (Ministerie van Defensie/ Secretaris).

4.3.3 Rijksdiensten

Middels het gebruikersoverleg stemt de Categorie periodiek af met de vertegenwoordigers van alle rijksdiensten. Dit overleg heeft een operationeel / tactisch karakter. In beginsel wordt twee maal per jaar een gebruikersoverleg georganiseerd. De Categorie acteert neutraal ten opzichte van de rijksdiensten. De rijksdiensten hebben ten opzichte van elkaar wel een grote verantwoordelijkheid. Het gezamenlijk voorbereiden van aanbestedingen vereist van de rijksdiensten dat zij haar behoeften goed en tijdig in kaart hebben. Tussentijdse wijziging van de behoeften of planning van klanten mag namelijk geen gevolgen hebben voor de aanbesteding of contracten van andere rijksdiensten, dan alleen met toestemming van deze andere rijksdiensten. Daarnaast zijn de rijksdiensten gehouden aan de planning en tijdslijnen die door de Categorie worden aangegeven, zodat alle deelnemers tijdig over een nieuw contract kunnen beschikken. De orderwaarde van de rijksdiensten speelt hierin geen rol. Dat wil zeggen; de rijksdienst met grootste behoefte heeft niet meer zeggenschap dan anderen. rijksdiensten die niet tijdig de behoeftes kenbaar maken lopen het risico te worden uitgesloten van een aanbesteding.

Het karakter van de Categorie betekent in de praktijk dat de kleding- en textielspecialisten, inkoper en contractmanager die voor de Categorie werkzaam zijn ook onderhandelen met de rijksdiensten, zowel apart als gezamenlijk, om tot een gezamenlijk gedragen aanbesteding en contract te komen. De kleding- en textielspecialisten dragen hierin bij met innovaties en MVO vanuit hun marktkennis. De rijksdiensten zijn zelf verantwoordelijk voor het operationeel en tactisch contractmanagement zoals het bewaken van de uitnutting van het contract en specifieke oplossingen voor webshop applicaties, facturatie en betalingen.

4.3.4 Taken van de categoriemanager

Om de doelen van de Categorie te realiseren voert de categoriemanager de volgende (hoofd)werkzaamheden uit:

- Het opstellen van een categorieplan;
- Het (door-)ontwikkelen van een categorieplan;
- Het realiseren van het categorieplan;
- Het organiseren en voorzitten van het gebruikersoverleg;
- Het verzamelen en bundelen van de rijksbrede behoeften;
- Het optimaliseren van de (aanbesteding) processen binnen de Categorie;
- Het adviseren van stakeholders over vraagstukken die raken aan de Categorie;
- Het uitvoeren van categoriemanagement volgens de geldende regelgeving;
- Het volgen van marktontwikkelingen;
- Het bevorderen van innovatie en duurzaamheid;
- Het (laten) beheren en managen van leveranciers en contracten;
- Het optimaliseren van het contractgebruik van de klanten;
- Het informeren van alle klanten. Als voorbeeld het verzamelen en beschikbaar stellen van inkoopgerelateerde informatie;
- Het faciliteren van de producten en diensten met als doel klantgericht te leveren en aan te sluiten bij de bedrijfsvoering.

4.4 Communicatie

De Categorie staat niet op zich en bereikt haar missie en doelen in samenwerking met anderen. Goede communicatie is dus cruciaal, met als doel om marktpartijen te betrekken en goed geïnformeerd te houden, draagvlak en commitment te versterken en aan te sporen om met innovatieve oplossingen te komen. Doelgroepen zijn naast de eigen interne organisatie onder meer de andere bestuurlijke stakeholders en beleidsdepartementen, klantenraden, andere categorieteams, marktpartijen, brancheorganisaties en netwerkorganisaties, middels de eerder genoemde leveranciersdag en relatiedag. Optioneel door een nieuw in te richten jaarlijkse klantendag voor alle interne stakeholders.

Als het gaat om communicatie via externe media wordt geschakeld met de eigen woordvoering van het Ministerie van Defensie en wordt de CPO Rijk geïnformeerd. De volgende middelen worden ingezet (uitgezonderd de specifieke communicatie in het kader van een aanbesteding of contract): nieuwsbrieven, websites, publicatie van het categorieplan en de aanbestedingskalender, diverse sites, de rijksportaalpagina van de Categorie, aansluiting bij leernetwerken en bijeenkomsten, participatie in activiteiten van brancheorganisaties, Hogescholen, Universiteiten en onderzoekscentra, alsmede de organisatie van leveranciersbijeenkomsten. Waar mogelijk worden nieuwe communicatiewegen bewandeld. Deze opsomming is derhalve niet limitatief. Voor de interne communicatie maakt de Categorie, onder meer, gebruik van de aanbestedingskalender, de digitale samenwerkruimte van de rijksoverheid, het rijksinkoopregister en diverse dashboards. Zodoende kunnen de interne stakeholders altijd de informatie raadplegen.

4.5 Capaciteit en budget

Voor de financiering van categoriemanagement wordt zonder uitzondering het systeem van gesloten beurzen en evenredigheid gehandhaafd. Deze systematiek volstaat en houdt de administratieve kosten beperkt. Voor de Categorie betekent dit dat het Ministerie van Defensie de kosten draagt. De financiële lasten van de Categorie bestaan voornamelijk uit personele exploitatie. Daarnaast zijn er kosten voor leveranciersdagen en R&D-uitgaven zoals opgenomen in onderstaande tabel. Om genoemde activiteiten uit te voeren worden uitgaven gedaan volgens onderstaand budget (excl. BTW) en dient jaarlijks structureel te worden gereserveerd.

Onderwerp	Bedrag p.j.
Partnerschap grote bedrijvennetwerk MVO	€ 9.000
Opleidingen	€ 2.500
Leveranciers-, klanten- en relatiedag	€ 5.000
Inschrijfkosten symposia, workshops, etc.	€ 2.000
Representatie	€ 1.000
Data voor analyse/ metingen	€ 3.000
R&D / onderzoeken	€ 30.000
Inhuur expertise	€ 2.500
Totaal	€ 55.000

Begroting jaarlijkse uitgaven Categorie Bedrijfskleding Rijk

4.6 Randvoorwaarden en risico's

De volgende risico's en randvoorwaarden voor realisatie van de Categorie doelstellingen worden onderkend:

- Voor de realisatie van de doelstellingen zoals in dit plan is toegelicht is de Categorie in hoge mate afhankelijk van andere partijen. Zo is een Categorie altijd afhankelijk van de rijksklant. Een klant moet meegenomen worden in de omslag naar verduurzaming en haar wensen daarop aanpassen. Dit kan zowel betrekking hebben op het product als het serviceniveau bij het product.

- Het gebruik van duurzaamheidscriteria bij aanbestedingen is complex. Met de stringente juridische kaders worden extra eisen ten aanzien van duurzaamheid gezien als juridisch risicovol. Juridische beperkingen kunnen derhalve belemmerend werken op de duurzaamheidsambities.
- Ten aanzien van het gebruik van gerecycled content in kleding is de verwachting dat de producenten nog grote stappen moeten zetten om aan deze eisen te voldoen. Voor de Categorie geldt dat kleding met gerecycled content kwalitatief als qua comfort ten minste gelijkwaardig moet zijn kleding waarin het aandeel gerecycled content niet of minder aanwezig is.
- Op dit moment is het nog complex om het aandeel gerecycled materiaal in kleding aan te tonen. Dit blijkt uit de resultaten van het RECAN II onderzoek. De toepassing van deze eisen bij nieuwe aanbestedingen vergen derhalve extra waarborgen om zeker te stellen dat leveranciers overeenkomstig de eisen leveren.
- Het ontbreken van financiële dekking voor R&D en onderzoeken. Mogelijk is financiering te realiseren uit gelden voor het Beleidsprogramma of het coalitieakkoord.
- De behoeftes en belemmeringen uit het rapport Analyse kader circulaire bedrijfsvoering van BZK zijn van toepassing op de Categorie.

Bijlage 1 Privacybescherming en Informatiebeveiliging

Privacybescherming

Voor Privacy is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) het belangrijkste te hanteren kader. Vanuit de rijksoverheid zijn, als invulling van de AVG, het rijksmodel PIA) en model verwerkers-overeenkomst opgesteld. Deze modellen moeten verplicht worden toegepast.

De AVG heeft ten doel om de persoonsgegevens van de medewerker/burger beter te beschermen; om dit te bewerkstelligen heeft de verantwoordelijke (de rijksoverheid) een aantal verplichtingen (o.a. personeelsbeveiliging, uitvoeren PIA's, implementeren privacy by design, opstellen verwerkings-register, opstellen verwerkersovereenkomst) en heeft de betrokkene (medewerker/burger) meer rechten (transparante informatie over verwerking persoonsgegevens, recht op rectificatie/wissing, recht van bezwaar en geautomatiseerde besluitvorming). De wijze waarop de eisen ten aanzien personeelsbeveiliging bepaald kunnen worden staan beschreven in de paragraaf "Informatiebeveiligingskaders en uitgangspunten Rijksdienst". Daarnaast kunnen er hoge bestuurlijke boetes (tot € 20 miljoen) worden opgelegd bij overtreding van de AVG. Om te bewijzen dat aan de AVG is voldaan geldt de verantwoordingsverplichting.

Het is hier belangrijk om te weten dat de verantwoordelijke, ook bij uitbesteden, altijd verantwoordelijk blijft. Het is daarom noodzakelijk dat de verantwoordelijke duidelijke afspraken maakt met de verwerker opdat invulling wordt gegeven aan de plichten van de verantwoordelijke en de betrokkenen zijn rechten op een makkelijke manier kan uitoefenen. Deze afspraken dienen in een apart contract (verwerkings-overeenkomst) te worden vastgelegd, inclusief afspraken over de invulling van de verantwoordingsplicht door de verwerker en de financiële afhandeling indien de verwerker niet aan zijn verplichtingen voldoet.

Het is belangrijk voor de start van een aanbestedingstraject al een privacy risico analyse (PIA) uit te voeren; hiermee kunnen de benodigde risico verlagende maatregelen al in een vroegtijdig stadium worden vastgesteld en kunnen worden meegenomen bij het opstellen van de specificaties. Na het selecteren van de leverancier zal, indien het product van de geselecteerde leverancier afwijkt van de specificaties (bv. Een pakket heeft meer functionaliteiten dan gevraagd), opnieuw een privacy risico moeten worden uitgevoerd. Voor rijksbrede trajecten, waarbij persoonsgegevens worden verwerkt (bv. categorieplan, inkoop rijksbrede applicaties), is een PAR-procedure ontwikkeld t.b.v. de rijksbrede afstemming. Neem hiertoe contact op met de Privacy Adviseur Rijk (PAR). Voor departementale trajecten, waarbij persoonsgegevens worden verwerkt, kan het beste contact worden opgenomen met de departementale privacy expert (*privacy officer* en/of functionaris gegevensbescherming).

Om invulling te geven aan privacy by design is het belangrijk om al in een zo vroeg mogelijk stadium (strategieplan, categorieplan) rekening te houden met privacy. Hierbij kunnen vragen aan de orde komen zoals "Wat is het privacy en financieel risico indien ik bijzondere persoonsgegevens laat verwerken door een kleine partij? Is het echt nodig om persoonsgegevens te laten verwerken door derden of zijn er meer privacy vriendelijke oplossingen?".

Informatiebeveiligingskaders en uitgangspunten Rijksdienst

Voor de rijksdienst gelden het Beveiligingsvoorschrift Rijksdienst (BVR), het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR) en het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst - Bijzondere Informatie (VIR-BI) de algemene voorschriften voor de beveiliging van informatiesystemen. Het VIR hanteert een ruime definitie voor een informatiesysteem, namelijk "een samenhangend geheel van gegevensverzamelingen, en de daarbij behorende personen, procedures, processen en programma-tuur evenals de voor het informatiesysteem getroffen voorzieningen voor opslag, verwerking en communicatie." Deze definitie wordt in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) gevolgd.

De BIR (Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst) is per 2019 opgegaan in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) die inhoudelijk gelijk is aan de BIR. Als een departement de BIR heeft ingevoerd heeft zij daarmee ook de BIO ingevoerd. Het implementatieplan van het rijk is dus van toepassing. De rijksdienst past risicomanagement toe om tot de juiste beveiliging van informatie en informatiesystemen te komen. Risicomanagement is het inzichtelijk en systematisch inventariseren, beoordelen en – door het treffen van maatregelen – beheersbaar maken van risico's en kansen, die het bereiken van de doelstellingen van de organisatie bedreigen dan wel bevorderen, op een zodanige wijze dat verantwoording kan worden afgelegd over de gemaakte keuzes.

De BIO beoogt de beveiliging van informatie(systemen) bij alle bedrijfsonderdelen van de rijksdienst te bevorderen, zodat deze bedrijfsonderdelen erop kunnen vertrouwen dat gegevens die worden verstuurd naar of worden ontvangen van andere onderdelen van de rijksdienst, in lijn met wet- en regelgeving, passend beveiligd zijn. Om het basis beveiligingsniveau (BBN-toets zoals beschreven in de BIO) vast te stellen en om aanvullende vereisten te bepalen die noodzakelijk zijn om een informatiesysteem te beschermen kan gebruik worden gemaakt van de handreiking Quickscan Information Security (QIS). Bij de bepaling van de specificaties van in te kopen producten en diensten wordt de op deze wijze bepaalde verzameling toe te passen beveiligingsmaatregelen als uitgangspunt gehanteerd. Neem voor nadere informatie en ondersteuning met betrekking tot het hanteren van de BIR en de QIS contact op met de Chief Information Security Officer (CISO) van het betreffende departement.

Rol van de Categorie

Vanaf 25 mei 2018 geldt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en geldt in de hele Europese Unie (EU) dezelfde privacywetgeving. De AVG is ook wel bekend onder de Engelse naam: *General Data Protection Regulation* (GDPR). De AVG zorgt onder meer voor versterking en uitbreiding van privacy rechten van de individu, meer verantwoordelijkheden voor organisaties en gelijke, stevige bevoegdheden voor alle Europese privacy toezichthouders, zoals o.a. de bevoegdheid om boetes tot € 20 miljoen op te leggen. Voor de Categorie geldt dat bij opdrachten waarin persoonsgegevens met de markt wordt uitgewisseld, voorafgaand aan de aanbesteding, een Privacy Impact Assessment (PIA) dient te worden uitgevoerd. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van het PIA ligt bij de opdrachtgevers (de betreffende klanten van de Categorie), deze worden in beginsel aangemerkt als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG.

PIA en de verwerkersovereenkomst

Indien er sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, op het niveau van de (rijksbrede) raamovereenkomst (ROK), dan stelt iedere afzonderlijke klant van de Categorie, in overleg met de eigen Functionaris Gegevensbescherming (FG) het PIA op. Indien uit het PIA blijkt dat een verwerkersovereenkomst noodzakelijk is, zal ook de verwerkersovereenkomst door de betreffende rijksdienst worden opgesteld en afgesloten. Indien er geen sprake is van verwerking persoonsgegevens op het niveau van de ROK, maar wel op het niveau van een NOK (nadere overeenkomst), dan stelt de betreffende opdracht gevende klant van de Categorie, ook zelf het PIA op. De eventuele verwerkersovereenkomst als gevolg hiervan wordt ook door deze rijksdienst zelf opgesteld en afgesloten. Het kan zo zijn dat er separaat ook extra risico beperkende (beheers)maatregelen moeten worden genomen. Expliciete afspraken over de onderling uit te wisselen persoonsgegevens worden vastgelegd in een bijlage bij de verwerkersovereenkomst. De opdrachtgever (rijksdienst) is verantwoordelijk voor het PIA en de (concept)verwerkersovereenkomst en dient hiervoor de instemming te hebben van zijn Functionaris Gegevensbescherming (FG).

Indien een inbreuk in het kader van persoonsgegevens zich voordoet, dan gelden voor het melden van de inbreuk aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de afspraken die hierover zijn gemaakt in de verwerkersovereenkomst. Indien een inbreuk in het kader van persoonsgegevens zich voordoet, dan is van belang dat ook de categoriemanager door de deelnemer hiervan op de hoogte wordt gesteld.

Bijlage 2 Aanbestedingskalender

Naam/ omschrijving	Indicatie waarde	Huidigepercelen	Verwachte (interne) start nieuwe aanbestedings- procedure	Verwachte startdatum nieuwe overeenkomst
Sportschoenen en -kleding	€ 8.000.000,00	1. Sportschoenen Defensie en DJI 2. Sportkleding DJI	Lopende aanbesteding (nov'21)	1. Nognietbekend 2. 19-09-2021
Persoonlijke beschermings- middelen	€ 65.000.000,00	-	Lopende aanbesteding (nov'21)	1-2-2022
Werk -en representatieve kleding	€ 37.000.000,00	1. Eigenmodellen 2. Standaard modellen	Lopende aanbesteding (nov'21)	1-4-2022
Controleopwasserij- diensten	€ 35.000,00	-	Lopende voorbereiding (nov'21)	1-2-2022
Ondergoed	€ 4.000.000,00	1. Vocht regulerende onderkleding 2. Thermische onderkleding	Lopende voorbereiding (nov'21)	1-9-2022
Sortering retourstroom bedrijfskleding / socialewerkplaats	€ 4.000.000,00	-	Lopende voorbereiding (nov'21)	1-11-2024
High -end representatieve kleding	€ 350.000,00	-	Lopende voorbereiding (nov'21)	1-11-2022
Lederwaren	€ 1.000.000,00	1. Riemen en tassen 2. Handschoenen	mrt-22	1-3-2023
Sportbh'sen panty's	€ 2.000.000,00	1. Sportbh's 2. Panty's	apr-22	17-4-2023
Sokken	€ 1.000.000,00	-	jul-22	15-7-2023
Nieuwuniform	€ 11.000.000,00	1. Werkkleding 2. Representatieve kleding 3. Uniform- en operationele- kleding	dec-22	1-12-2023
Overhemden	€ 2.000.000,00	-	aug-23	24-8-2024
Sportkleding	€ 4.000.000,00	-	nov-23	26-11-2024
Uniformkleding broek, jas, rok (avond- en dagelijks tenue)	€ 3.000.000,00	-	jan-24	5-1-2025
Toga's	€ 400.000,00	-	jan-24	1-1-2025
Cateringkleding Paresto	€ 500.000,00	-	apr-24	1-4-2025

Naam/ omschrijving	Indicatie waarde	Huidigepercelen	Verwachte (interne) start nieuwe aanbestedings- procedure	Verwachte startdatum nieuwe overeenkomst
Laboratoriumkleding	€ 1.000.000,00	-	mei-24	1-5-2025
Handdoeken, washandjes en overalls met gerecyclede content	€ 2.000.000,00	Handdoeken washandjes Overalls	jun-24	2-7-2025
Laboratoriumkleding	€ 700.000,00	-	dec-24	2-12-2025
Representatieve en facilitaire bedrijfs- kleding	€ 900.000,00	-	feb-25	1-2-2026
Wasserijdiensten	€ 13.000.000,00	1. Centraal reinigen bedrijfskleding 2. Decentraal reinigen bedrijfskleding 3. Evenementen- was Zwaluwenberg	feb-27	1-2-2028
Geneeskundige- kleding / wittedienst kleding		-	jul-27	1-7-2028
Noodvoorraad PBM	€ 8.000.000,00	-	Geen nieuwe aanbesteding	Geen nieuwe overeenkomst
Wasserijdiensten	€ 400.000,00	-	Geen nieuwe aanbesteding	Geen nieuwe overeenkomst
Werkkleding (heraanbesteding)	€ 2.000.000,00	-	Geen nieuwe aanbesteding	Geen nieuwe overeenkomst
Representatieve bedrijfskleding	€ 100.000,00	-	Geen nieuwe aanbesteding	Geen nieuwe overeenkomst
Chauffeurskleding	€ 35.000,00	-	Geen nieuwe aanbesteding	Geen nieuwe overeenkomst

Deze aanbestedingskalender is een voorbeeld. Wilt u de meest actuele versie?
Kijk dan op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk>.

Bijlage 3 Lijst met afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken
CDI	Coördinerend Directeur Inkoop
CPO Rijk	Chief Procurement Officer Rijk
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DMO	Defensie Materieel Organisatie
DRZ	Domeinen Roerende Zaken
FMH	Facilitair Management Haaglanden
ICIA	Interdepartementale Commissie Inkopen en Aanbesteden
ICBR	Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
IMVO	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPKD	Interdepartementale Post en Koeriersdiensten
ISV	Internationale Sociale Voorwaarden
ISZW	Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
KPU-bedrijf	Kleding en Persoonlijke Uitrustingsbedrijf
MKB	Midden en Kleinbedrijf
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NVWA	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit
OM	Openbaar Ministerie
PBM	Persoonlijke Beschermingsmiddelen
PGU	Persoonsgebonden uitrusting
RBO	Rijksbeveiligingsorganisatie
RSO	Rijks schoonmaakorganisatie
RVB	Rijksvastgoedbedrijf
RWS	Rijkswaterstaat
SDG	Social Development Goals
SODM	Staatstoezicht op de Mijnen
UPV	Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid

Bijlage 4 Overzicht eindnoten

1. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/10/28/inkopen-met-impact>
2. Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2020
3. <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/synthetische-vezels-zetten-loper-op-voorsprong/>
4. <https://2018.schonekieren.nl/informatie/de-kledingindustrie/kledingindustrie>
5. <https://www.schonekieren.nl/verdieping/de-kledingindustrie/>
6. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/14/onderzoek-fast-fashion>
7. <https://www.asnbank.nl/zo-maakt-geld-gelukkig/de-stille-ramp-in-de-kledingindustrie.html>
8. Köhler A., Watson D., Trzepacz S., Löw C., Liu R., Danneck J., Konstantas A., Donatello S. & Faraca G., 2021. Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector, EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-38646-9, doi:10.2760/858144, JRC125110
9. Köhler A., Watson D., Trzepacz S., Löw C., Liu R., Danneck J., Konstantas A., Donatello S. & Faraca G., 2021. Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector, EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-38646-9, doi:10.2760/858144, JRC125110
10. <https://www.animalrights.nl/weg-met-bont/nertsen-in-nederland>
11. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/14/onderzoek-fast-fashion>
12. <https://www.retailinsiders.nl/branches/kleding-schoen-sport/dames-en-herenmode/>
13. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/14/onderzoek-fast-fashion>
14. Köhler A., Watson D., Trzepacz S., Löw C., Liu R., Danneck J., Konstantas A., Donatello S. & Faraca G., 2021. Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector, EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-38646-9, doi:10.2760/858144, JRC125110
15. <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20201208STO93327/de-impact-van-textielproductie-en-afval-op-het-milieu-infografiek>
16. TNO 2021- R11569 Adviesrapport inventarisatie uniforme meetmethode voor microplastic vezels uit textiel
17. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/14/beleidsprogramma-circulair-textiel-2020-2025>
18. <https://www.sdgnerland.nl>
19. Contract- en leveranciersmanagement PIANOo (mei 2020)
20. Presentatie contractmanagement in de praktijk door UWV (PIANOo-lunch 2012)
21. Inkoopacademie, Module-overzicht (2011).
22. A.J. van Weele, Leveranciersmanagement: vier basisstrategieën (O&I-reeks nr. 28).
23. Workshop gedifferentieerd contractmanagement (PIANOo, 7 juni 2012).
24. Presentatie Succesvol leveranciersmanagement door differentiatie (PIANOo, 3 november 2009).
25. Beveiligingsvoorschrift Rijksdienst 2013, Stcrt. 2013, 15496.
26. Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 2007, Stcrt. 2007, 122/11.
27. Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst - Bijzondere Informatie 2013, Stcrt. 2013, 15497
28. Artikel 1 sub b VIR.
29. Baseline Informatiebeveiliging Overheid, stcrt 2019, 26526
30. Artikel 5 lid 2 BVR en Artikel 1 sub d BV

Ministerie van Defensie
Defensie Materieel Organisatie
Afdeling Algemene Inkoop en Verkoop

Januari 2023